

Do użytku służbowego

*Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju*

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2023 rok**

Biłgoraj, dnia 26 marzec 2024 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 5
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia.....	str. 7
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej.....	str. 29
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży.....	str. 46
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami.....	str. 54
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia i sytuacja epidemiologiczna powiatu ...	str. 61
VII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	str. 69
VIII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.....	str. 73

WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie ww. zadań, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

W ścisłej współpracy z pionem nadzoru sanitarnego funkcjonuje baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Specjalistyczne, o szerokim i elastycznym zakresie badań laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie oraz laboratoria w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych tworzą zintegrowany system badań laboratoryjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubelskiego, w ramach którego wykonywane są badania środowiskowe, epidemiologiczne, żywności i wody, powietrza oraz pomiary radiacyjne.

Badania żywności, tj.:

- badania mikrobiologiczne,
- kwasy tłuszczowe nienasycone, substancje dodatkowe, gluten
- mykotoksyny, WWA, metale szkodliwe dla zdrowia, alkaloidy pirolizydowe, pestycydy, azotany, 3-MCPD), przetrwalniki buławinki,
- skażenia promieniotwórcze,
- GMO,
- lekooporność,
- znakowanie + witamina c

oraz:

- badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w zakresie migracji,

wykonywane są przez współpracujące laboratoria akredytowane Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kielcach, Białymstoku, Wrocławiu, Skierniewicach, Warszawie, Bydgoszczy, Rzeszowie, Łodzi, Zamościu, a także przez laboratorium Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju (PSSE) zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania w poszczególnych komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Biłgoraju (PPIS) monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego uruchomiono 24 h system powiadamiania alarmowego PSSE w Biłgoraju, nr tel. 887 435 926.

Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, PSSE w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali system zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020 „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt – RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1681 km², którą zamieszkuje 98 368 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 6 miast.

PPIS w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy PSSE, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

PPIS w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- zdrowotnymi żywności i żywienia i produktów kosmetycznych,

- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne,
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych,

poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
 - sekcja Higieny Żywności, Żywnienia
 - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego,
 - sekcja Higieny Komunalnej,
 - sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami,
 - sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży,
 - stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego,
- Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocja Zdrowia,
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny.

W roku sprawozdawczym 2023 pracownicy PSSE w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 2795 kontroli/wizytacje (w tym 1435 wywiadów epidemiologicznych), w wyniku których wydano 219 decyzji merytorycznych oraz 225 decyzji płatniczych. Wystawiono ogółem 41 postanowień.

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono łącznie 32 mandaty karne na sumę 9350 zł.

W roku 2023 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 322 próbek, w tym: 163 próbek żywności, w tym 1 próba wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 159 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności i żywienia

Do zadań sekcji Higieny Żywności i Żywienia (HŻŻ) należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W roku 2023 w sekcji HŻŻ zatrudnionych było 7 osób. Sześciu pracowników sekcji posiada wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i/lub studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji oraz zgłoszeniami w systemie RASFF, itp.

We współpracy z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym pracownicy sekcji HŻŻ dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, rolniczego handlu detalicznego, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają (na wnioski strony) zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Ponadto w 2023 r. na polecenie Głównego Inspektora Sanitarnego pracownicy sekcji HŻŻ realizowali dodatkowe zadania obejmujące wsparcie organizacyjne Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Hrebennem w zakresie przeprowadzania granicznych kontroli sanitarnych obejmujących dokonywanie odpraw towarów, przeprowadzanie kontroli dokumentacji i kontroli bezpośrednich.

W roku 2023 nadzór HŻŻ obejmował ogółem 5506 obiektów, w tym:

- 1055 obiekty żywnościowo-żywnościowe, w tym:
 - 102 zakłady produkcyjne,
 - 309 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 129 zakładów żywienia zamkniętego),
 - 644 obiekty obrotu żywnością,
- 10 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością,
- 4441 produkcji podstawowej.

W porównaniu do roku 2022 ogólna liczba obiektów żywnościowo-żywnościowych innych niż zakłady produkcji podstawowej zwiększyła się o 12, w tym liczba zakładów produkcyjnych wzrosła o 7, liczba zakładów żywienia zbiorowego wzrosła o 2, a liczba obiektów obrotu żywnością zwiększyła się o 3.

Dodatkowo, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej na bieżąco dokonywano wpisów do rejestru producentów żywności w zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej) – w 2023 r. zarejestrowano 269 rolników (w 2022 r. – 613).

W 2023 r. przeprowadzono ogółem **505 kontroli** urzędowe w 378 obiektach, w tym:

> **62 tematyczne:**

w zakresie:

- znakowania środków spożywczych,
- zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności w aspekcie UKŻ i MONIT (Urzędowa Kontrola Żywności i Monitoring) – pobór próbek żywności do badań laboratoryjnych,
- prowadzonych akcji (wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży, festyny/imprezy masowe),
- oceny warunków magazynowania i oznakowania wód butelkowanych w punktach sprzedaży,
- przestrzegania obowiązku posiadania orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych na stanowisku kierowcy przewozu pieczywa w zakładzie piekarniczym,
- oceny jakości zdrowotnej ziarna pszenicy importowanego ze Słowacji w związku z podejrzeniem pochodzenia ziarna z Ukrainy,
- w związku z przekroczeniem NDP pozostałości pestycydu cypermetryny w próbce agrestu pobranej przed zbiorem w gospodarstwie rolnym przez przedstawicieli PIORiN,
- ocena warunków hurtowej sprzedaży, identyfikowalności i oznakowania owoców miękkich
- nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym żywności w obiektach żywnościowo-żywnościowych zlokalizowanych na dworcach autobusowych i kolejowych w związku ze wzmożonym ruchem turystycznym w okresie wypoczynku letniego

> **67 kontroli interwencyjnych**, w tym dotyczących:

- powiadomień w systemie RASFF (44)
- zgłoszeń konsumenckich (17)
- w sprawie podejrzenia użycia pszenicy importowanej z Ukrainy na cele spożywcze deklarowanej przy odprawie celnej na cele techniczne (1)

- w związku z pismem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Lublinie w sprawie niewłaściwej jakości syropu truskawkowego wyprodukowanego przez Herbapol Lublin S.A. (1)
- w związku z pismem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku w sprawie nieprawidłowego znakowania produktu pn. „Karmelki miodowo-propolisowe”, producent: CUM NA TURA (1)
- w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowej ekspozycji środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie na stoisku zlokalizowanym na placu targowym w Biłgoraju (1)
- w związku z wykryciem bakterii z grupy *coli* w próbce wody pobranej z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Okrągłe-Korczów w gminie Biłgoraj (2)

Podczas **kontroli kompleksowych** przeprowadzonych w 238 zakładach na podstawie arkusza oceny dokonano klasyfikacji obiektów pod względem poziomu zagrożenia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w oparciu o bieżący stan sanitarno-techniczny i higieniczny zakładu, skuteczność systemów kontroli wewnętrznej i profil prowadzonej działalności.

Kontrole wykazały, że w 39 sklasyfikowanych obiektach (**16,4%**) stwierdzono naruszenie przepisów prawa żywnościowego. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, niewłaściwy stan higieniczny wyposażenia, niewłaściwa jakość żywności, brak nadzoru nad ciągłością łańcucha chłodniczego, braku odpowiednich warunków do utrzymania higieny rąk i wyposażenia oraz nie wdrażanie w pracy bieżącej procedur kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo konsumentów (zarówno podczas kompleksowych jak i innych kontroli) były wydawane doraźne zalecenia lub decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego i zdrowotnego oraz decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Celem poprawy stanu higieniczno-zdrowotnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących m. in. zasad znakowania żywności oraz tworzenia, wdrażania i utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności, tj. procedur dobrej praktyki higienicznej /GHP/, dobrej praktyki produkcyjnej /GMP/, systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli /HACCP/ oraz omawiano problemy zgłaszane przez przedsiębiorców.

Działalność represyjna

W 2023 r. wydano:

- **36 decyzji administracyjnych**, w tym:
 - 15 decyzji usunięcia uchybień,
 - 13 decyzji wycofania z obrotu,
 - 5 decyzji zatwierdzenia warunkowego,
 - 1 decyzję przedłużenia terminu wykonania,
 - 1 decyzję odmowy zatwierdzenia zakładu
 - 1 umorzenia postępowania w sprawie wydania decyzji usterkowej
- złożono **2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej** do LPWIS
- nałożono **31 mandatów karnych** na łączną kwotę **9150 zł**.

W roku sprawozdawczym **zatwierdzono ostatecznie 43** zakłady, dokonano **274 wpisów nowych zakładów do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS, w tym:

- 269 produkcji pierwotnej, w tym 54 z dostawami bezpośrednimi,
- 1 sprzedaży detalicznej PU,
- 1 pośrednictwa w sprzedaży hurtowej zbóż
- 1 sprzedaży detalicznej żywności trwałej mikrobiologicznie
- 1 gospodarstw agroturystycznego
- 1 produkcji żywności w kuchni domowej

Wykreślono z rejestru zakładów prowadzonego przez PPIS w Biłgoraju **48 zakładów** (wydano 47 decyzji wykreślenia, z czego 5 dotyczyło zakładów produkcji pierwotnej).

W trosce o dobro konsumentów **wycofano z obrotu 131 partii środków spożywczych** o wartości **3574,02 zł** (w roku 2022 wycofano 40 partii o wartości 738,34 zł).

Przyczyny wycofania to sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych (119 partii), przechowywanie w niewłaściwych warunkach termicznych, które mogą spowodować, że żywność będzie niewłaściwej jakości zdrowotnej zagrażającej zdrowiu konsumentów (4 partia), i nieprawidłowe oznakowanie (11 partii).

Pod względem asortymentowym z obrotu wycofano żywność z następujących grup: wyroby cukiernicze i ciastkarskie, koncentraty spożywcze, przyprawy, sosy, mięso i przetwory mięsne, przetwory rybne, przetwory mleczarskie, wyroby garmażeryjne, bakalie, tłuszcze zwierzęce i suplementy diety.

Osoby odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości i przechowywanie żywności

w niewłaściwej temperaturze zastały ukarane grzywnami na podstawie art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Podczas kontroli pobrano do badań laboratoryjnych (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie **163 próbki**, w tym:

- 162 próby żywnościowe – zdyskwalifikowano 2 próbki (1 suplement diety i 1 preparat do początkowego żywienia niemowląt) ze względu na nieprawidłowe oznakowanie,
- 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – nie kwestionowano.

CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADÓW ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWYCH ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

1. Wytwórnice lodów

- **9 obiektów w ewidencji**, skontrolowano 5 zakładów, przeprowadzono **6 kontroli**, w tym 2 na wnioski o zatwierdzenie zakładu
- **niezgodności** stwierdzono w 1 zakładzie (brak dokumentacji GHP/GMP oraz systemu HACCP),
- wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym 1 decyzję warunkowego zatwierdzenia i 2 decyzje opłatowe,
- nie nakładano **mandatów karnych**,
- **wnioski o ukaranie do LPWIS** – nie kierowano

Podczas kontroli do badań **pobrano 5 prób** – wyniki badań prawidłowe.

Wytwórnice lodów działające na terenie powiatu to małe, rodzinne przedsiębiorstwa, w tym 5 stanowiących samodzielne obiekty, 3 zlokalizowane w zakładach piekarniczo-cukierniczych, 1 zlokalizowana w zakładzie żywienia otwartego. Prowadzą działalność sezonową, w okresie letnim. Tylko jeden z nich prowadzi produkcję na bazie mleka płynnego pasteryzowanego i świeżych jaj. W pozostałych, podstawowymi surowcami są mleko w proszku, mleko UHT, cukier i pasty smakowe.

Jako dodatki przy produkcji lodów stosowane są również świeże lub mrożone owoce.

Lody produkowane są w ilościach niezbędnych do bieżącej sprzedaży - codziennie lub 2 - 3 razy w tygodniu. Do obrotu wprowadzane są w miejscu produkcji i/lub w sklepach firmowych znajdujących się w niewielkiej odległości od zakładu. Przedsiębiorcy posiadają odpowiednie wyposażenie i środki transportu.

Podczas kontroli zwracano uwagę na używane do produkcji surowce, właściwy sposób obróbki termicznej oraz higienę produkcji i sprzedaży. Weryfikowano dokumentację związaną

z bezpieczeństwem żywności oraz zapisy. Kontrolowano czy są przeprowadzane badania właścicielskie gotowego wyrobu. Sprawdzano czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

2. Automaty do lodów

- **14 obiektów w ewidencji**, 6 zakładów skontrolowano, przeprowadzono **8 kontroli**,
- niezgodności stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **7 decyzji administracyjnych**, w tym 2 usterkowe i 5 opłatowych,
- nałożono 1 **mandat karny** na kwotę 200 z,
- **wnioski o ukaranie do LPWIS** – nie kierowano.

Prób lodów z automatu do badań laboratoryjnych nie pobierano.

Automaty do lodów zlokalizowane są w sklepach spożywczych (2), w punktach wprowadzających do obrotu również lody tradycyjne (7), w zakładach żywienia zbiorowego (3), w wytwórni lodów (1), w 1 przypadku stanowi samodzielny obiekt.

Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na higienę procesu produkcyjnego, zwłaszcza na prawidłowość zabiegów mycia i dezynfekcji oraz higienę osobistą personelu, sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych oferowanego do sprzedaży produktu przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznych, a także czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

3. Wytwórnie tłuszczów

- **2 obiekty w ewidencji**, przeprowadzono **1 kontrolę**,
- **nieprawidłowości** nie stwierdzono.

Pobrano 2 próby oleju do badań laboratoryjnych – wyniki prawidłowe.

Zakłady prowadzą produkcję olejów roślinnych tłoczonych na zimno z surowców ekologicznych.

Posiadają wdrożony system GHP/GMP/HACCP.

4. Piekarnie

- **18 obiektów w ewidencji**, 11 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **18 kontroli**, w tym 7 kontroli interwencyjnych w związku z powiadomieniem w systemie RASFF,
- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **10 decyzji administracyjnych**, w tym 2 na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej, 1 przedłużenia terminu wykonania decyzji usterkowej, 7 opłatowych,
- nie nakładano **mandatów karnych**,

- **wnioski o ukaranie do LPWIS** – nie kierowano.

Podczas kontroli **pobrano 5 próbek** żywności do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych – wyniki badań prawidłowe.

Większość piekarni to mikroprzedsiębiorstwa, produkujące pieczywo na rynek lokalny i wprowadzające je do obrotu we własnych sklepach, w innych punktach sprzedaży detalicznej lub z ruchomych punktów sprzedaży. W 6 zakładach produkuje się dodatkowo w niewielkich ilościach ciasta z kremami, a w 4 półprodukty są schładzane (metoda „cool rising”), a następnie wypiekane w sklepie. W 3 piekarniach produkuje się niewielką ilość garmażerki mącznej z przeznaczeniem do sprzedaży we własnych sklepach firmowych. W jednej piekarni, w wydzielonej części zakładu, prowadzona jest produkcja pieczywa bezglutenowego, wprowadzanego do obrotu w opakowaniach jednostkowych.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami, warunki transportu pieczywa do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu. W przypadku produkcji wyrobów ciastkarskich sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych gotowego produktu, w tym badań przechowalniczych.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz zasad dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej.

W 4 zakładach podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

5. Ciastkarnie

- **14 obiektów w ewidencji** (w tym 3 waflarnie), 5 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **6 kontroli**,
- **niezgodności** stwierdzono w 1 zakładzie,
- **wydano 4 decyzje opłatowe**,
- **mandatów karnych** nie nakładano,
- **wnioski o ukaranie do LPWIS** – nie kierowano.

Podczas kontroli **pobrano 5 prób żywnościowych** – wyniki badań prawidłowe.

Wszystkie ciastkarnie to małe zakłady produkujące głównie do własnych sklepów lub na zamówienie. Jeden zakład produkujący wafle do lodów działa sezonowo w okresie wiosenno-letnim.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, higienę personelu, zachowanie segregacji przy przechowywaniu gotowych wyrobów, półproduktów i surowców, stosowanie substancji dodatkowych dozwolonych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), warunki transportu gotowych ciast do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu (przygotowanie dla odbiorcy informacji dla klientów wynikających z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych), jak również przeprowadzanie szkoleń personelu.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej. Zwracano uwagę na posiadanie wyników prób właścicielskich, w tym przechowalniczych oraz na sposób dokumentowania wyników badań.

6. Przetwórnice owocowo-warzywne

- **22 obiekty w ewidencji**, 8 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **9 kontroli**, w tym 1 w związku z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu i 4 kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniami w systemie RASFF,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Nie pobierano **prób** żywnościowych.

W tej grupie obiektów funkcjonuje 1 zakład winiarski, 3 kwaszarnie kapusty i ogórków, 6 winiarni (produkcja z własnej uprawy), 1 cydrownia (produkcja z własnej uprawy), 1 chłodnia owoców i warzyw, 1 sortownia borówki amerykańskiej (chłodnia), 4 zakłady zajmujące się mrożeniem owoców, 2 tłocznie soków i 2 manufaktury produkująca przetwory owocowo-warzywne i 1 suszarnia owoców i ziół.

7. Browary i słodownie

- **1 obiekt w ewidencji**, przeprowadzono 1 kontrolę
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Mini browar zajmuje się produkcją piwa niepasteryzowanego na rynek lokalny.

8. Zakłady garmażeryjne

- **3 obiekty w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **4 kontrole**, w tym 2 kontrole interwencyjne (1 w związku z powiadomieniem w systemie RASFF i 1 na zgłoszenie konsumentów),
- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **2 decyzje** opłatowe
- nałożono 2 **mandaty karne** na kwotę 300 zł.

Nie pobierano prób żywności do badań laboratoryjnych.

Jeden z zakładów prowadzi produkcję wyrobów kulinarnych, które wprowadza na rynek lokalny w 2 firmowych punktach. Dwa pozostałe zakłady zajmują się produkcją garmażerki pakowanej w opakowania jednostkowe wprowadzanej do obrotu poza terenem powiatu.

9. Młyny

- **7 obiektów w ewidencji**, 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **5 kontroli**, w tym 1 interwencyjną
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Pobrano 4 próby ziarna pszenicy, maki pszennej i żytniej do badań laboratoryjnych – wyniki badań prawidłowe.

W powiecie biłgorajskim działają 3 młyny o dużej zdolności produkcyjnej, które wprowadzają swoje wyroby na rynek krajowy, pozostałe to mikroprzedsiębiorstwa produkujące na rynek lokalny, jeden z nich jest młynem gospodarczym świadczącym usługi dla okolicznych rolników.

10. Inne wytwórnie żywności (bez produkcji podstawowej)

- **12 obiektów w ewidencji**, 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **4 kontroli**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

W grupie tej występują:

- 2 zakłady prowadzące rozlew miodu naturalnego i produkcję tzw. „miodu sztucznego” - nadzorowane są wspólnie przez IW i PIS,
- 2 palarnie kawy,
- 4 zakłady prowadzące konfekcjonowanie wyrobów,
- 1 zakład przetwarzający płody rolne w ramach działalności gospodarczej,
- 1 zakład produkcji napoju miodowego, rozlewu syropu klonowego, który prowadzi rozlew miodu naturalnego – zakład nadzorowany wspólnie przez IW i PIS,
- 2 zakład produkcji pieczywa w warunkach domowych.

Nie pobierano próbek żywności do badań.

10. Produkcja podstawowa

- **4441 zakładów w ewidencji** (w tym 579 prowadzących równocześnie dostawy bezpośrednio i 33 RHD), z czego w 3759 (84,6%) prowadzona jest uprawa owoców miękkich, w 633 (14,3%) – zbóż, w 0 (0,00%) - warzyw liściastych,
- zakłady produkcji kiełków – brak,
- 107 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **108 kontroli**
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Gospodarstwa rolne kontrolowano w zakresie przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny.

Realizacja Porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

Zaplanowano i przeprowadzono 3 wspólne kontrole z PIORiN - u producenta maliny, ogórka i brokułu oraz 1 kontrolę z przedstawicielami PIORiN i IOŚ plantacji truskawki w zakresie przestrzegania w produkcji pierwotnej wytycznych zawartych w zał. I rozp. 852/2004 w obszarze stanu techniczno-sanitarnego oraz usytuowania obszaru produkcji, wody wykorzystywanej w produkcji rolniczej, higieny produkcji, kontroli wewnętrznej. Niezgodności nie stwierdzono.

Pobrano 2 próby warzyw (ogórek gruntowy i brokuł) do badań w kierunku pozostałości pestycydów – wyniki badań prawidłowe.

ROLNICZY HANDEL DETALICZNY

- **33 obiekty w ewidencji**, 1 obiekt skontrolowano, przeprowadzono **2 kontrole**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Nie pobierano prób żywności do badań laboratoryjnych.

Zakres produkcji (uwzględniono podstawowy asortyment żywności wytwarzanej w danym gospodarstwie):

- 13 zakładów – przetwory z owoców,
- 2 zakłady – przetwory z warzyw,
- 6 zakładów – przetwory z owoców i warzyw,

- 3 zakłady – przetwory zbożowe,
- 2 zakłady – pieczywo,
- 6 zakładów – produkcja oleju,
- 1 zakład – gotowe posiłki (potrawy) nie mięsne.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

1. Sklepy

- **359 obiektów w ewidencji**, 85 obiektów skontrolowano, przeprowadzono łącznie **125 kontroli**, w tym 31 interwencyjnych (zgłoszenia konsumenckie – 5, RASFF – 26) i 12 na wnioski o zatwierdzenie zakładu,
- **niezgodności** stwierdzono w 19 zakładach,
- wydano **50 decyzji administracyjnych**, w tym:
 - 7 nakazu wycofania z obrotu,
 - 3 decyzje usterkowe,
 - 2 zatwierdzenia warunkowego zakładu
 - 38 decyzji opłatowych,
- nałożono **14 mandatów karnych** na kwotę 4050 zł.

Podczas kontroli do badań **pobrano 112 prób** żywnościowych – zakwestionowane 2 próby pobrane w kierunku oceny znakowania. wyniki badań prawidłowe.

Na terenie powiatu biłgorajskiego w roku 2023 znajdowało się 14 supermarketów sieciowych (LIDL, Biedronka (6), Kaufland, Stokrotka (3), Netto, Delikatesy Centrum, Lewiatan).

2 sklepy zlokalizowane na terenie miasta Biłgoraj specjalizują się w sprzedaży ryb i przetworów rybnych. W chwili obecnej nie ma sklepów rybnych prowadzących sprzedaż ryb żywych.

Podczas kontroli sklepów zwracano uwagę na prawidłowość opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa żywności, znakowania środków spożywczych (zwłaszcza nieopakowanych), terminy przydatności do spożycia sprzedawanych artykułów, zachowanie segregacji przy przechowywaniu, zabezpieczenie przed wtórnym zanieczyszczeniem żywności nieopakowanej i porcjowanej przy sprzedaży w tym bezglutenowej. Zwracano również uwagę na zachowanie szczególnej higieny w sklepach oferujących do sprzedaży mięso mielone i stekowane na życzenie klienta oraz krojone na bieżąco wędliny i sery.

W ramach zadań zleconych przez GIS w zakresie zapobiegania występowania ASF kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego i wyrobów oraz sposób gospodarowania odpadami kategorii 3.

Przeprowadzono 5 kontroli związanych z doniesieniami (zgłoszenia konsumenckie) o nieprawidłowościach. W przypadkach, gdzie nieprawidłowości zostały potwierdzone stosowano działania represyjne (mandaty, decyzja nakazowa).

2. Kioski spożywcze

- **15 obiektów w ewidencji**, nie kontrolowano w roku sprawozdawczym.

Dwa z nich to kioski firmowe, w których prowadzi się sprzedaż pieczywa, w 1 prowadzi się sprzedaż lodów porcjowanych, pozostałe zaś zlokalizowane są w placówkach szkolnych i prowadzone przez szkołę lub agentów.

3. Magazyny

- **13 obiektów w ewidencji**, 7 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **15 kontroli**, w tym 2 kontrole na wniosek strony o zatwierdzenie zakładu i 2 kontrole interwencyjne,
- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **4 decyzje administracyjne**, w tym **1 decyzję usterkową i 3 decyzje opłatowe**
- **mandatów karnych** nie nakładano,
- skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej do LWPIS.

Podczas kontroli pobrano **13 prób** środków spożywczych – prawidłowe.

Na terenie działalności PSSE znajdują się: 1 magazyn hurtowy lodów i mrożonek, 1 magazyn chłodniczy wyrobów wędliniarskich i wyrobów ciastkarskich, 1 magazyn chłodniczy drobiu i wyrobów drobiarskich, 1 magazyn owocowo-warzywne, 4 magazyny wyrobów alkoholowych i bezalkoholowych, 1 magazyn suplementów diety. Pozostałe to 2 magazyny ogólnospożywcze, z wydzielonymi chłodniami na artykuły łatwo psujące się.

Magazyny posiadają środki transportu przystosowane do asortymentu przewożonych środków spożywczych.

Podczas kontroli magazynów mających w ofercie środki spożywcze łatwo psujące się zwracano szczególną uwagę na zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, prowadzenie monitoringu i zapisów temperatur oraz terminy przydatności do spożycia.

4. Obiekty ruchome i tymczasowe

- **72 obiektów w ewidencji** (72 samochodów wykorzystywanych jako ruchomy punkt sprzedaży),
- 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **4 kontrole**, w tym 2 na związane z wnioskami o zatwierdzenie zakładu i 2 interwencyjne,
- niezgodności stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym 1 nakazu wycofania z obrotu i 2 decyzje opłatowe,
- nałożono 1 **mandat karny** w wysokości 500 zł,
- skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej do LWPIS

Nie pobierano próbek żywności do badań.

5. Inne obiekty obrotu żywnością

- **140 obiektów w ewidencji** (47 aptek, 19 obiektów – sprzedaż internetowa i na odległość, 5 banków żywności, 27 obiektów z żywnością opakowaną, trwałą mikrobiologicznie, 38 przedsiębiorców prowadzących punkty skupu owoców, 4 przedsiębiorców z urządzeniami dystrybucyjnymi),
- 15 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **41 kontroli**, w tym 1 kontrolę na wniosek o zatwierdzenie zakładu i 3 kontrole interwencyjne (2 w związku z powiadomieniem RASFF i 1 w związku ze zgłoszeniem konsumenckim),
- **niezgodności** stwierdzono w 3 zakładach,
- wydano **5 decyzji administracyjnych**, w tym 1 odmowy zatwierdzenia zakładu, 1 decyzję wycofania z obrotu i 1 decyzję usterkowa i 2 decyzje opłatowe,
- nałożono **1 mandat karny na kwotę 300 zł**,
- **nie** kierowano **wniosków o ukaranie** do LPWIS.

W aptece **pobrano do badań 1 próbę** środków spożywczych – wyniki badań prawidłowe.

W ramach 38 podmiotów prowadzących skup owoców w 2023 r. funkcjonowało 221 punktów skupu, z których 33 skontrolowano.

6. Środki transportu

- **45 podmioty w ewidencji** (posiadających łącznie 105 środków transportu),
- 5 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **8 kontroli**, w tym **5** związanych z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu i 1 interwencyjną po zgłoszeniu konsumenckim,
- niezgodności nie stwierdzono.

W ramach usług transportowych działa 18 dużych przedsiębiorstw transportowych, pozostałe to podmioty prowadzące działalność w zakresie przewożenia żywności, posiłków z zakładów cateringowych itp. posiadające pojedyncze środki transportu. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno-techniczny samochodów oraz warunki transportu żywności.

OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

1. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

180 obiektów w ewidencji, w tym:

- 71 zakładów małej gastronomii,
- 66 zakładów żywienia otwartego (restauracje),
- 37 zakłady małej gastronomii w zakładach ruchomych i tymczasowych,
- 6 gospodarstw agroturystycznych,

- 61 obiektów skontrolowano, w tym:

- 16 zakładów małej gastronomii,
- 29 zakładów żywienia otwartego (restauracje),
- 13 zakładów małej gastronomii ruchomych i tymczasowych,
- 3 gospodarstwa agroturystyczne,

- wykonano **83 kontrole**:

- 20 w zakładach małej gastronomii, w tym 1 kontrolę interwencyjną na zgłoszenie konsumentkie, 8 kontroli na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
- 46 w zakładach żywienia otwartego (restauracje), w tym 7 kontrole interwencyjne (4 po zgłoszeniach konsumentkich i 3 w związku z powiadomieniami w systemie RASFF) i 2 kontroli na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
- 14 w zakładach małej gastronomii ruchomych i tymczasowych, w tym 4 na wniosek o zatwierdzenie zakładu,

- **niezgodności** stwierdzono w 13 zakładach,

- wydano **37 decyzji administracyjnych**:

- 4 decyzje opłatowe w małej gastronomii,
- 31 zakładach żywienia otwartego (restauracje), w tym 3 decyzję na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej, 3 decyzje wycofania z obrotu, 3 decyzje warunkowego zatwierdzenia, 1 umorzenia postępowania w sprawie wydania decyzji usterkowej i 22 decyzje opłatowe,
- 2 w zakładach małej gastronomii ruchomych i tymczasowych (decyzje opłatowe),

- nałożono **8 mandatów karnych** na kwotę 2500 zł (w tym **2 na 200 zł** w małej gastronomii ruchomej i tymczasowej oraz **1 na 300 zł** w małej gastronomii).

W 16 zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym 2 małej gastronomii i 1 małej gastronomii tymczasowej) podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Pobierano 6 prób środków spożywczych do badań laboratoryjnych – wyniki prawidłowe.

W siedmiu zakładach żywienia zbiorowego otwartego (restauracje) produkuje się wyroby garmażeryjne (pierogi, krokiety, itp.), które wprowadzane są do obrotu detalicznego we własnych sklepach przyzakładowych lub sklepach innych przedsiębiorców. Do przewozu wyrobów używane są specjalistyczne środki transportu.

Przeprowadzano analizę kart menu pod kątem zawartości substancji alergennych i sprawdzano sposób informowania konsumentów o składnikach potraw.

W ramach wypoczynku zimowego i letniego skontrolowano w 2 obiektach 4 turnusy dla dzieci i młodzieży, które korzystały z wyżywienia przygotowywanego w miejscu pobytu (zakłady z zapleczem kuchennym i noclegowym). W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 4 kontrole.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

- **120 obiektów w ewidencji**, 41 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **49 kontroli**, w tym 2 na wniosek o zatwierdzenie zakładu i 5 interwencyjnych
- przeprowadzono **1 ocenę sposobu żywienia** (dekady),
- **niezgodności** stwierdzono w 3 zakładach.

Do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego zalicza się:

- **Bloki żywienia w szpitalach (system cateringowy)**

- **2 obiekty w ewidencji** (kuchenki oddziałowe), skontrolowano 2 zakłady, przeprowadzono 2 kontrole,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Posiłki dla pacjentów przygotowywane są w zakładzie cateringowym i dostarczane własnym (szpitalnym) środkiem transportu. W zakładzie cateringowym przeprowadzono ocenę sposobu żywienia.

- **Stolówki w żłobkach**

- **2 obiekty** w ewidencji, nie kontrolowano w 2023 r.

- **Stolówki szkolne**

- **59 obiektów** w ewidencji (w tym 38 zakładów żywienia w systemie cateringowym), 13 obiektów skontrolowano (w tym 2 zakłady żywienia w systemie cateringowym), przeprowadzono **15 kontroli** (w tym 3 interwencyjne w związku ze zgłoszeniami konsumenckimi oraz 2 w związku z wykryciem bakterii grupy coli w próbkach wody pobranej z wodociągu zaopatrzenia zbiorowego).

Do stołówek cateringowych posiłki dowożone są w termosach oraz w pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu ze stołówek szkolnych prowadzących produkcję posiłków oraz innych zakładów żywienia zbiorowego będących pod nadzorem organów PIS. Próbkę pokarmów pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano w 4 obiektach 4 turnusy dla dzieci i młodzieży. W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 4 kontrole.

Podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). W jadłospisach zaznaczono również produkty ze składnikami zawierającymi alergeny.

- **Stolówki przy internatach**

- **5 obiektów w ewidencji**, 3 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **3 kontrole**,
- przeprowadzono **1 ocenę sposobu żywienia** (dekada),
- **niezgodności** nie stwierdzono.

- **Stolówki w przedszkolach**

- **22 obiekty w ewidencji** (w tym w 16 zakładach żywienie prowadzone w systemie cateringowym), 7 obiektów skontrolowano (w tym 5 działających w systemie cateringowym), przeprowadzono **7 kontroli** (w tym 5 w zakładach z żywnością w systemie cateringowym),
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z zakładów żywienia zbiorowego nadzorowanych przez PIS.

Próbki pokarmowe pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W przedszkolach podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Weryfikowano sposób znakowania posiłków z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa żywnościowego.

- **Stołówki na koloniach, półkoloniach, obozach, zimowiskach**

- **8 obiektów w ewidencji**, 8 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **9 kontroli**.

Były to:

- 4 obozy pod namiotami,
- 1 wypoczynek zorganizowany w prywatnej szkole językowej,
- 2 wypoczynki zorganizowane w prywatnej szkole podstawowej,
- 1 wypoczynek zorganizowany na bazie szkoły średniej,
- 1 wypoczynek zorganizowany na bazie ogniska młodzieżowego.

Ponadto wypoczynek dla dzieci i młodzieży organizowany był na bazie zakładów objętych bieżącym nadzorem sanitarnym (szkoły, restauracje z zapleczem noclegowym) – ujęto w poszczególnych grupach obiektów.

Kontrolowano sposób żywienia, zachowanie odpowiednich warunków przechowywania żywności oraz higienę produkcji. Posiłki przygotowywano z uwzględnieniem deklaracji rodziców, co do wrażliwości poszczególnych dzieci na alergeny.

- **Zakłady usług cateringowych**

- **9 obiektów w ewidencji**, 6 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **8 kontroli**, w tym 3 kontrole w związku z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu,
- **niezgodności** stwierdzono w 2 obiektach,
- wydano **6 decyzji**, w tym 1 decyzję usterkową, 1 decyzję wycofania z obrotu i 4 decyzje opłatowe,
- nałożono 1 **mandat karny w wysokości 400 zł**.

Zakres działalności:

- przygotowanie posiłków dla pacjentów szpitala – 1 zakład
- przygotowywanie posiłków obiadowych dla osób starszych w Dziennym Domu Pobytu Seniora 1 zakład
- przygotowywanie posiłków dla dzieci i osób starszych w placówkach systemu oświaty i domach opieki – 1 zakład
- świadczenie usług otwartych – 6 zakładów.

- **Inne zakłady żywienia**

- **22 obiekty w ewidencji** (8 domów weselnych, 6 zakładów zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 7 placówek wsparcia dziennego, 1 inny), 8 obiekty skontrolowano, 1 zatwierdzono bezwarunkowo, przeprowadzono **13 kontroli**, w tym 2 interwencyjne w związku ze zgłoszeniami konsumentkimi,
- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **6 decyzji administracyjnych**, w tym 2 decyzje usterkowe i 4 decyzje opłatowe,
- nałożono 1 **mandat karny** na kwotę 500 zł.

Przeprowadzono 2 oceny sposobu żywienia metodą punktową Szewczyńskiego.

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i urządzeń, higienę personelu, pochodzenie surowców i warunki ich przechowywania, sposób obróbki termicznej potraw, warunki dostawy posiłków do odbiorców oraz wdrożenie zasad dobrej praktyki higienicznej i HACCP. Dokonywano również kontroli prawidłowości przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych.

MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

1. Wytwórnice

- **1 obiekt w ewidencji** (MODEL – produkujący m.in. opakowania kartonowe do żywności), nie planowano kontroli na 2023 r.

Zakład posiada wdrożone zasady dobrej praktyki produkcyjnej.

2. Miejsca obrotu

- **9 obiektów w ewidencji** (w tym 1 hurtownia), skontrolowano 2 zakłady, przeprowadzono 2 kontrole, w tym 1 interwencyjną w związku z powiadomieniem w systemie RASFF,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Nie pobierano prób do badań laboratoryjnych.

W obiektach wprowadza się do obrotu materiały opakowaniowe do żywności, przedmioty codziennego użytku przeznaczone do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych, szkła, porcelany itp.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT (RASFF)

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje PIS, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2023 r. pracownicy sekcji HŻŻ brali udział w 47 postępowaniach - proces wycofywania z obrotu kwestionowanej żywności nadzorowano za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (rozmowa telefoniczna, wymiana informacji drogą elektroniczną) oraz bezpośrednio w zakładach wprowadzających do obrotu/ wykorzystujących do produkcji kwestionowane środki spożywcze. Przeprowadzono łącznie 44 kontrole interwencyjne (7 kontroli w zakładach piekarniczych, 3 kontrole w przetwórniach owocowo-warzywnych, 1 kontrolę w zakładzie garmażeryjnym, 2 kontrole w aptekach, 26 kontroli w sklepach spożywczych, 3 kontrole w zakładach żywienia zbiorowego otwartego (restauracje), 1 kontrolę w zakładzie obrotu przedmiotami użytku oraz 1 kontrolę obiektu ruchomego i tymczasowego (handel obwoźny)).

W 2 przypadkach postępowanie prowadzone było u producentów zlokalizowanych na terenie powiatu biłgorajskiego, łącznie przeprowadzono 3 kontrole:

1) w zakładzie produkującym napoje alkoholowe i bezalkoholowe prowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie powiadomienia alarmowego zgłoszonego przez PSSE w Warszawie dotyczącego niewłaściwej jakości mikrobiologicznej (widoczne ogniska pleśni) w napoju bezalkoholowym, wadliwy produkt został wycofany z rynku i zniszczony fizycznie w zakładzie produkcyjnym; w czasie czynności kontrolnych ustalono, że wyprodukowano jedną partię przedmiotowego napoju, przedsiębiorca zlecił wykonanie badań kwestionowanego napoju, wyniki badań wykonane w kierunku mikotoksyn okazały się prawidłowe, w zakładzie została przeprowadzona analiza przebiegu procesu produkcyjnego, która nie wykazała odstępstw od obowiązujących procedur, jako przyczynę powstania niezgodności firma wskazała zbyt małą ilość substancji konserwujących do ilości ładunku mikrobiologicznego z otoczenia produkcyjnego,

podjęto działania zapobiegawcze, które obejmowały wstrzymanie produkcji przedmiotowego napoju, opracowanie nowej receptury wyrobu i technologii jego produkcji oraz wyprodukowanie i poddanie partii testowej napoju badaniom laboratoryjnym (mikrobiologicznym i przechowalniczym) przed ponownym wprowadzeniem produktu na rynek,

2) przetwórnia owoców i warzyw - przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniem alarmowym zgłoszonym przez SCP w Danii dotyczącym stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu NDP chloropiryfosu w mrożonych czarnych porzeczkach, w trakcie czynności kontrolnych ustalono, że nadzorowany zakład nie był producentem kwestionowanej porzeczki.

WSPÓLPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI I ŚRODKAMI MASOWEGO PRZEKAZU

Inspekcja Weterynaryjna

Współpraca w zakresie:

- wymiany informacji:
 - otrzymano 2 pisma PLW w Rzeszowie i w Lublinie o stwierdzeniu obecności pałeczek *Salmonella spp.* w próbkach mięsa drobiowego i podrobów, których odbiorcami były podmioty z terenu powiatu biłgorajskiego, działań nie podejmowano ze względu na przekroczenie terminu przydatności do spożycia;
 - przesłano do PLW w Biłgoraju dokumentację dotyczącą powiadomienia w systemie RASFF w sprawie stwierdzenia obecności pałeczek *Salmonella enteritidis* w próbkach pobranych w fermie jaj, których odbiorcą był zakład konfekcjonowania jaj podlegający nadzorowi Inspekcji Weterynaryjnej,
 - przesłano do PLW w Jarocinie wyniki badań próbki mięsa wołowego świeżego, w którym stwierdzono obecność *Escherichia coli* oprzonych na cefalosporyny,
 - przekazano pismo otrzymane z Urzędu Gminy w Biłgoraju w sprawie planowanego zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego do zakładu przetwórstwa mięsa,
- porozumienia:
 - w zakresie weryfikacji listy zakładów, które przekazują pozostałości po produkcji asortymentu spożywczego do żywienia zwierząt.

Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Współpraca w zakresie

- porozumienia:
 - przeprowadzono 4 wspólne kontrole produkcji pierwotnej u producenta maliny jesiennej, truskawek, ogórka i u producenta brokołu

Współpraca w zakresie :

- wymiany informacji:
 - przekazano informację o wynikach postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego w związku z powiadomieniem w systemie RASFF w miejscowym zakładzie przetwórstwa owoców i warzyw dotyczącego stwierdzenia przekroczenia NDP chloropiryfosu w porzeczce czarnej mrożonej.

Inspekcja Ochrony Środowiska

Współpraca w zakresie porozumienia.

- przeprowadzono 1 wspólną kontrolę produkcji pierwotnej – plantacja maliny jesiennej

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

Samorząd terytorialny

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

ARiMR

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

Komenda Powiatowa Policji w Biłgoraju

Współpraca w zakresie:

- udzielenia informacji w sprawie postępowania wyjaśniającego o posiadaniu badań sanitarno-epidemiologicznych do wykonywania pracy na stanowisku kierowca przewozu pieczywa osób zatrudnionych w zakładzie będącym pod nadzorem PPIS w Biłgoraju
- ustalenia danych podmiotów/osób fizycznych odpowiedzialnych za treść prezentacji suplementów diety zamieszczonych w sieci Internet.

Urząd Gminy Biłgoraj

Współpraca w zakresie:

✓ wymiany informacji dotyczącej zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego zakładu produkcyjnego będącego pod nadzorem PPIS w Biłgoraju.

Współpraca ze środkami masowego przekazu

W 2023 r. ukazały się artykuły pod następującymi tytułami:

na portalu bilgorajska.pl,

- „Uwaga zbieracze runa leśnego. Sanepid ma ważną informację”

na portalu gazetabilgoraj.pl,

- „Sanepid z Biłgoraju wyjaśnia. Dlaczego zbieracze runa musza się rejestrować?” ostrzega zbieraczy runa leśnego. Będą mandaty

na portalu bilgoraj.com.pl,

- „Uwaga rolnicy i zbieracze runa leśnego. Ważna wiadomość!”.

Działalność na portalach społecznościowych

- strona internetowa Facebook PSSE Biłgoraj,

- popularyzacja treści edukacyjnych w formie postów,
- publikacja ostrzeżeń dotyczących produktów spożywczych i kosmetycznych,
- informacje dotyczące zmian przepisów prawa w zakresie produkcji pierwotnej, zajmujących się dostawami bezpośrednimi w tym zbieraniem runa leśnego np. „Grzybów, owoców jagodowych czy ziół”.

NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy (Dz. U Nr 115 z 2011 r., poz. 672 ze zm.) – „Grzyby świeże, rosnące w warunkach naturalnych, oraz grzyby suszone pozyskiwane z grzybów rosnących w warunkach naturalnych, mogą być oferowane konsumentowi finalnemu:

1) wyłącznie w placówkach handlowych lub na targowiskach;

2) pod warunkiem uzyskania atestu na grzyby świeże lub atestu na grzyby suszone.

W związku z powyższym osoby odsprzedające na targowisku własnoręcznie zebrane grzyby rosnące w warunkach naturalnych zobowiązane są do uzyskania atestu na grzyby świeże lub suszone.

W PSSE w Biłgoraju można uzyskać atest na grzyby świeże. Uprawnienia klasyfikatora grzybów posiada 2 pracowników Stacji.

W roku 2023:

- udzielono 17 porad grzybowych,
- wydano 10 atestów na grzyby świeże,
- zatrucia grzybami - nie stwierdzono,
- działania oświatowo-prewencyjne:

- ✓ pracownicy sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia rozdysponowali materiały edukacyjne w formie ulotek w placówkach szkolnych oraz na wypoczynku letnim (obozy, kolonie)
- ✓ w holu głównym budynku Stacji dostępne są dla zainteresowanych osób materiały edukacyjne w formie papierowej i audiowizualnej dotyczące identyfikacji grzybów leśnych
- ✓ w mediach społecznościowych - www.facebook.com/PSSE.Bilgoraj zamieszczane były posty informacyjne oraz edukacyjne
- ✓ w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego podczas bieżących kontroli weryfikowano czy do przygotowywania potraw używane są grzyby rosnące w warunkach naturalnych oraz dostępność atestów.

PODSUMOWANIE:

Kontrole urzędowe zakładów żywnościowo-żywnościowych na 2023 r. planowano w oparciu o ocenę ryzyka biorąc pod uwagę rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, rodzaj i znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów), ocenę stanu sanitarnego z roku 2022 (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności), podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje), własne systemy kontroli (GHP, GMP, HACCP), sygnały i skargi wnoszone przez konsumentów, wiarygodność i rzetelność przedsiębiorców przy równoczesnym uwzględnieniu liczby pracowników zatrudnionych w sekcji HŻŻ.

Zamierzenia w zakresie urzędowej kontroli żywności wyznaczone na 2023 rok zostały zrealizowane. Skontrolowano 90,2% obiektów zaplanowanych na 2023 r. (24 obiektów nie skontrolowano ze względu na obiektywne trudności). Dodatkowo przeprowadzono 297 kontroli poza planem (tj. 133,78% w stosunku do przeprowadzonych planowanych kontroli) związane z działaniami doraźnymi wynikającymi z zatwierdzaniem nowych zakładów, nadzorem nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, działaniami pokontrolnymi, kontrolami interwencyjnymi wynikającymi z doniesień konsumentekich o nieprawidłowościach lub związanych notyfikacjami zgłoszonymi w systemie RASFF oraz importem i eksportem środków spożywczych. Ponadto przeprowadzono ponadplanowe kontrole tematyczne wynikające z bieżących potrzeb.

Kontrole urzędowe, w trakcie których stwierdzano naruszenie przepisów prawa żywnościowego skutkowały wydaniem doraźnych zaleceń lub prowadzeniem postępowania administracyjnego mającego na celu poprawę stanu bezpieczeństwa żywności. Wykonanie zaleceń weryfikowano podczas kontroli sprawdzających, nieprawidłowości usuwane były w wyznaczonym terminie.

System urzędowej kontroli na terenie powiatu obejmuje przedsiębiorców prowadzących działalność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności. Obserwuje się systematyczny wzrost świadomości operatorów żywności w zakresie zagrożeń w obrocie/produkcji żywności, a co za tym idzie zwiększa się ilość obiektów, które wdrożyły i utrzymują systemy bezpieczeństwa żywności.

III. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Komunalnej

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej (HK) należy sprawowanie nadzoru nad:

- bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym pobieranie próbek wody do badań, wydawanie bieżących ocen cząstkowych, ocen okresowych i ocen obszarowych dotyczących jakości wody),
- wywiązywaniem się podmiotów prowadzących zbiorowe zaopatrzenie w wodę z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym i zatwierdzonym harmonogramem poboru próbek wody,
- bezpieczeństwem zdrowotnym wody w kąpieliskach (w tym pobieranie próbek wody do badań przed sezonem kąpielowym, wydawanie bieżących ocen o jakości wody w kąpielisku oraz ocen sezonowych po zakończeniu sezonu kąpielowego),
- miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli (w tym wydawanie bieżących ocen jakości wody),
- internetowym Serwisem Kąpieliskowym (System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach) - aktualizacja danych prowadzona w sposób zapewniający ich ciągłą i szybką wymianę,
- bezpieczeństwem zdrowotnym wody na pływalni (w tym wydawanie bieżących ocen jakości wody)
- spełnieniem w obiektach wymagań określonych w ustawie z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium,
- warunkami higieniczno - sanitarnymi nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej oraz środków transportu,
- spełnieniem wymogów postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi,
- warunkami higieniczno - sanitarnymi postępowania z odpadami medycznymi w miejscach ich powstawania,

- warunkami sanitarno-higienicznymi letniego wypoczynku w obiektach użyteczności publicznej w miejscowościach turystycznych oraz miejscami postojowymi przy trasach turystycznych,
- jakością ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella sp.*
- realizacją ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych obiektach.

Do zadań sekcji należy również sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej,
- w obiektach świadczących usługi hotelowe/noclegowe w tym nadzór nad warunkami sanitarnymi miejscowości, obiektów i tras turystycznych,
- w obiektach służby zdrowia w zakresie postępowanie z odpadami medycznymi, postępowania z bielizną, postępowania ze zwłokami,
- w obiektach sportowych,
- na dworcach,
- w domach opieki, w domach samopomocy, w warsztatach terapii zajęciowej,
- w transporcie osobowym,
- na placach zabaw i piaskownicach,
- na terenach rekreacyjnych,
- na cmentarzach,
- w domach przedpogrzebowych oraz w transporcie pogrzebowym,
- w trakcie przeprowadzanych ekshumacji,
- na stacjach paliw,
- w aptekach,
- w kinach,
- na wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- na wodociągach opartych na własnych ujęciach.

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami,
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości,
- wydawanie decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji,
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy,
- wydawanie opinii zezwalających na wywóz zwłok za granicę.

Zadania te realizują 4 osoby zatrudnione w sekcji.

Nadzór sanitarny nad obiektami w 2023 r.

Lp.	Obiekt	według ewidencji na 31 XII	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli
1.	Ustępy publiczne, stałe, skanalizowane	6	2	2
2.	Pływalnie kryte - ogółem	1	0	0
3.	Domy Pomocy Społecznej	2	0	0
4.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	10	3	3
5.	Placówki zapewniające całodobową opiekę	2	1	1
6.	Noclegownie i domy dla bezdomnych	0	0	0
7.	Hotele	2	2	2
8.	Motele	1	1	1
9.	Pensjonaty	3	0	0
10.	Schroniska młodzieżowe	1	0	0
11.	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	77	37	38
12.	Zakłady fryzjerskie	91	55	58
13.	Zakłady kosmetyczne	78	33	35
14.	Zakłady tatuażu	3	2	2
15.	Zakłady odnowy biologicznej	15	5	5
16.	Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	18	9	11
17.	Dworce autobusowe	1	0	0
18.	Tereny rekreacyjne	19	5	7
19.	Cmentarze	35	14	15
20.	Domy przedpogrzebowe	3	3	3
21.	Inne obiekty	92	29	29
	Ogółem	460	201	212

W wierszu 21 jako *Inne obiekty* wskazano: apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, transport pogrzebowy, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów medycznych, transport osobowy.

Krótką charakterystyką grup obiektów zawierającą ocenę i porównanie do wcześniejszego okresu sprawozdawczego.

❖ Ustępy publiczne

Zakres przeprowadzanych kontroli, w ustępach publicznych, obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzeganie w obiekcie przepisów określających

wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; gospodarki ściekowej; prowadzonych czynności sprzątania i prowadzenia dezynfekcji; prawidłowości przechowywania sprzętu porządkowego; ogólnego stanu sanitarnego pomieszczeń, urządzeń i elementów wyposażenia ustępu publicznego.

Stan sanitarny, higieniczny oraz techniczny kontrolowanych obiektów, w porównaniu do wcześniejszego okresu sprawozdawczego, nie uległ zmianie. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. Ustęp publiczny w Biłgoraju, mieszczący się przy Urzędzie Miasta Biłgoraj, utrzymany jest w dobrym stanie sanitarno-higienicznym. Ustęp publiczny w Józefowie utrzymany jest w dostatecznym stanie sanitarno-higienicznym.

Nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Pływalnie kryte**

W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli na krytej pływalni.

❖ **Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.**

Zakres przedmiotowy kontroli dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; stosowanych środków dezynfekcyjnych; stanu porządkowego terenu wokół obiektu; przygotowanych i wdrożonych procedur.

Stan sanitarno-higieniczny i porządkowy skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z odpadami – właściwe. Postępowanie z bielizną, w obiektach których to dotyczy, prawidłowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

W stosunku do roku poprzedniego nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Obiekty noclegowe**

Zakres przedmiotowy kontroli, w hotelach, motelu oraz w innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; stanu sanitarnego zespołów higieniczno-sanitarnych; stwierdzenia obecności owadów i gryzoni; stanu porządkowego terenu wokół obiektu.

Podczas prowadzonych czynności kontrolnych, w jednym obiekcie noclegowym stwierdzono, zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny ścian. W związku z czym wydana została decyzja merytoryczna i decyzja opłatowa. Strona pisemnie poinformowała o wykonaniu zaleceń. Kontrola sprawdzająca potwierdziła, że zalecenia zawarte w decyzji zostały wykonane w całości.

W pozostałych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów, stan sanitarno-higieniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń.

W ewidencji odeszło 13 obiektów noclegowych, doszło 14 nowych obiektów.

❖ **Obiekty świadczące usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu**

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej oraz tatuażu obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; postępowania z odzieżą wierzchnią / roboczą / ochronną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia zakładu; postępowania ze sprzętem oraz narzędziami używanymi do świadczenia usług; stosowania środków dezynfekcyjnych w prowadzonych procesach dezynfekcji; zasad i sposobu prowadzenia procesów sterylizacji; postępowania ze stosowanymi preparatami kosmetycznymi. W przypadku gdy zakres usług obejmował usługi naruszające ciągłość tkanek, sprawdzano czy jest wdrożona i stosowana procedura regulująca sposób postępowania, który zapewnia ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przygotowana w oparciu o art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2023 r., poz. 1284 ze zm.).

W 2023 r. na trzy zakłady fryzjerskie wydane zostały decyzje opłatowe, w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami, m.in. za: brak dezynfekcji narzędzi lub niewłaściwie prowadzony proces dezynfekcji narzędzi, brak środka do dezynfekcji rąk, przeterminowane preparaty kosmetyczne i dezynfekcyjne, niewłaściwie przechowywaną bieliznę. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W dwóch gabinetach kosmetycznych, na które została wydana decyzja o nałożeniu opłaty, stwierdzono m.in.: brak dezynfekcji narzędzi, przeterminowane preparaty kosmetyczne i dezynfekcyjne, niewłaściwie przechowywaną bieliznę, narzędzia przechowywane w niehigienicznych warunkach, brak widocznego oznakowania pojemnika z odpadami medycznymi, niewłaściwe przechowywanie odpadów medycznych. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

Na inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług, wydane zostały dwie decyzje opłatowe, dotyczące: przeterminowanych preparatów kosmetycznych i dezynfekcyjnych, niewłaściwie przechowywanej bielizny, narzędzi przechowywanych w niehigienicznych warunkach, stanowiska barberskiego utrzymanego w niehigienicznych warunkach, braku widocznego oznakowania pojemnika z odpadami medycznymi, braku termometru do pomiaru temperatury wewnątrz przenośnego urządzenia chłodniczego przeznaczonego do przechowywania odpadów medycznych. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające. W pozostałych obiektach procesy dezynfekcji narzędzi prowadzone są prawidłowo. Usługi świadczone są narzędziami jednorazowego oraz wielokrotnego użytku. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest prawidłowo. Postępowanie z odpadami - właściwe.

We wszystkich kontrolowanych gabinetach oraz zakładach, świadczących usługi kosmetyczne, a także w gabinetach tatuażu są przygotowane, wdrożone i stosowane procedury regulujące sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji, sposób przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz sposób przeprowadzania dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.

Zakończone zostało natomiast postępowanie z 2022 r. dotyczące gabinetu na który wydana została decyzja zakazująca świadczenia usług w pomieszczeniu wskazanym podczas kontroli jako pomieszczenie usługowe. W 2023 r. wydana została decyzja opłatowa, w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami. W pierwszym kwartale 2023 r. strona poinformowała pisemnie o likwidacji obiektu, w związku z czym postępowanie zostało zakończone.

Z ewidencji odeszło 17 obiektów, a doszły 43 nowe objekty.

❖ **Tereny rekreacyjne w tym place zabaw**

Zakres przedmiotowy kontroli w parku rozrywki, dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu, postępowania z odpadami, stanu sanitarnego zespołów higieniczno-sanitarnych, stanu porządkowego terenu wokół obiektu.

Zakres kontroli kompleksowych, prowadzonych na terenach rekreacyjnych przy zbiornikach wodnych, obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w szczególności dotyczących postępowania z odpadami, stanu higieniczno-porządkowego pomieszczeń sanitarnych, stanu sanitarno-porządkowego otoczenia kąpieliska, małej infrastruktury rekreacyjnej, wizualnej oceny jakości wody w kąpielisku.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów, stan sanitarno-higieniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń.

W 2023 r. ze względu na złą jakość wody w kąpielisku, spowodowaną zakwitami sinic, przeprowadzono dodatkowo dwie kontrole terenu rekreacyjnego przy zbiorniku wodnym. Zakres kontroli dotyczył wyłącznie wizualnej oceny jakości wody w tym kąpielisku.

W roku 2023 do ewidencji doszedł 1 park rozrywki.

❖ **Cmentarze**

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami, punktów czerpalnych wody, stanu porządkowego terenu obiektu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

Zakończono zostało postępowanie z 2020 r. na cmentarz, na który wydane zostały dwie decyzje w związku z pojawiającą się wodą w kwaterach grobowych. W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał decyzję stwierdzającą wygaśnięcie własnych decyzji z 2020 r.

Ponadto, zakończone zostało postępowanie z 2021 r. na cmentarz, na który wydano decyzję dotyczącą braku ogrodzenia. Kontrola kompleksowa przeprowadzona w obiekcie, potwierdziła wykonanie zaleceń. W związku z czym, w 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju wydał decyzję stwierdzającą wygaśnięcie własnej decyzji z 2021 r.

Nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Domy przedpogrzebowe**

Zakres przedmiotowy kontroli dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami, stanu sanitarno-porządkowego pomieszczeń i wyposażenia obiektu, stosowania środków dezynfekcyjnych.

Kontrola kompleksowa jednego domu przedpogrzebowego wykazała nieprawidłowości, w związku z czym, wydana została decyzja Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju zakazująca świadczenia usług w zakresie przygotowywania i przechowywania zwłok. W pozostałych obiektach, nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

Nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Inne obiekty (apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, amfiteatry, kina, muzea, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów medycznych, transport, pogrzebowy, transport osobowy).**

Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzonych kontroli dotyczył przede wszystkim utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne. Ponadto, w aptekach oraz na hali sportowo-widowiskowej, zwracano szczególną uwagę na postępowanie z odpadami, stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń oraz wyposażenia obiektu, stan porządkowy terenu wokół obiektu. Na stacjach paliw sprawdzano sposób postępowania z odpadami, stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, stan porządkowy terenu wokół obiektu, koncesje na obrót paliwami ciekłymi. Podczas kontroli pralni zwracano uwagę na postępowanie z odpadami, postępowanie z bielizną, stosowane środki dezynfekcyjne, stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i wyposażenia obiektu, stan porządkowy terenu wokół obiektu. W środku transportu odpadów medycznych oceniano stan sanitarny środka transportu, sprawdzano jakie środki dezynfekcyjne są stosowane.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

Z ewidencji odszedł 1 obiekt, a doszło 5 nowych obiektów.

❖ **Informacja o aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych obiektach**

W zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w nadzorowanych obiektach stwierdzono, że przepisy te były respektowane w kontrolowanych obiektach. W widocznych miejscach umieszczano znak słowny i graficzny o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów.

Podsumowując nadzór nad obiektami użyteczności publicznej w większości kontrolowanych obiektów stwierdzany stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. W pojedynczych przypadkach, gdzie te standardy nie zostały zachowane, konieczne było wydanie zaleceń i decyzji.

Nadzór nad kąpieliskami - Kąpieliska zorganizowane w roku 2023.

Lp.	akwen	nazwa kąpieliska	właściciel	użytkownik	ocena jakości wody w kąpielisku na koniec sezonu *
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	doskonała
2.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	doskonała
3.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	niedostateczna

Wydane oceny o przydatności wody do kąpielii.

Lp.	akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywała ocena o przydatności wody do kąpielii
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	22.06.2023 r. – 17.07.2023 r. (26.06.2023 r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
2.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	17.07.2023 r. – 01.08.2023 r.
3.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	01.08.2023 r. – 10.08.2023 r.
4.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	17.08.2023r. – 31.08.2023 r. (31.08.2023 r. zakończenie sezonu kąpieliskowego)
5.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	29.06.2023 r. – 17.07.2023 r. (01.07.2023 r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
6.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	17.07.2023 r. – 31.07.2023 r.
7.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	31.07.2023 r. – 22.08.2023 r.

8.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	22.08.2023 r. – 31.08.2023 r. (31.08.2023 r. zakończenie sezonu kąpielowego)
9.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	29.06.2023 r. – 18.07.2023 r. (01.07.2023 r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
10.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	18.07.2023 r. – 08.08.2023 r.
11.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	08.08.2023 r. – 30.08.2023 r.

Wydana ocena o nieprzydatności wody do kąpielii.

Lp.	akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywał zakaz kąpielii	Przekroczone parametry
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	10.08.2023 r.- 17.08.2023 r.	Zakwit sinic
2.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	30.08.2023 r. – 31.08.2023 r. (zakończenie sezonu kąpielowego)	Enterokoki kałowe

W roku 2023 wydano:

11 ocen o przydatności wody do kąpielii;

2 oceny o nieprzydatności wody do kąpielii;

3 oceny sezonowe za rok 2023;

Prowadzono internetowy Serwis Kąpieliskowy w sposób zapewniający ciągłą, wielostronną i szybką wymianę danych, zapewniającą kompletność i niezbędną jakość informacji.

W roku 2023 zgłoszono 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii.

Lp.	akwen	nazwa zwyczajowa MWDK	właściciel	użytkownik
1.	Zalew Frampol	Zalew we Frampolu - I	Gmina Frampol	Gmina Frampol
2.	Zalew Frampol	Zalew we Frampolu - II	Gmina Frampol	Klub Sportowy „Włókniarz” Frampol

Woda do spożycia.

Wykaz producentów wody, wielkość produkcji oraz liczba ludności zaopatrywanej przez dany wodociąg.

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Ocena wody dobra/zła
1.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	2953,5	24680	dobra
2.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dyle	28	359	dobra
3.		Hedwiżyn	479	2303	dobra
4.		Korczów - Okrągłe	199	2591	dobra
5.		Sól	258	3263	dobra
6.		Dąbrowica	98	1323	dobra
7.		Majdan Gromadzki	236	3228	dobra
8.			Ciosmy	29	349
9.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Józefów	320,7	2557	dobra
10.		Górecko Stare	77,2	748	dobra
11.		Majdan Nepryski	218,8	2146	dobra
12.		Stanisławów	66,1	830	dobra
13.		Szopowe	10,1	96	dobra
14.	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka z o.o. ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	319	1990	dobra
15.		Tarnogród Przedmieście Pluskie	244	1160	dobra
16.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Goraj	148,2	1103	dobra
17.		Albinów Duży	3,5	59	dobra
18.		Gilów	63,3	164	dobra
19.		Jędrzejówka	64,3	349	dobra
20.		Kondraty	31,7	184	dobra
21.		Zastawie	119,9	1478	dobra
22.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Frampol	149	2137	dobra
23.		Korytków Mały	131	695	dobra
24.		Teodorówka - Radzięcín	289	2803	dobra
25.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Turobin	117,8	1370	dobra
26.		Gródki	99,8	1026	dobra
27.		Żabno	46,2	418	dobra
28.		Tarnawa Duża	176,9	883	dobra
29.		Żurawie	175,4	1654	dobra
30.	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Potok Górny	253,5	2946	dobra
31.		Lipiny Dolne	176,2	2092	dobra
32.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Terespolu Zaopatrzenie	Tereszpol - Zygmunt	387,1	3344	dobra

33.	ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Lipowiec	81,1	480	dobra
34.	Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszcza	Biszczka	321,3	3699	dobra
35.	Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23-413 Obsza	Babice – Dorbozy	1219,3	8550	dobra
36.	Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	546,8	3868	dobra
37.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul.Przemysłowa10, 23-415 Księżpol	Księżpol	311,5	2503	dobra
38.		Markowicze	302,5	2463	dobra
39.	Gmina Aleksandrów, Aleksandrów 380 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	363,4	3484	dobra
40.	Razem		11115,1	95 375	

Wykaz producentów wody dostarczających wodę z indywidualnych ujęć jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej.

Lp.	Nazwa producenta	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Ocena wody dobra/zła
1.	Arion Szpitale sp. z o. o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju ul. Dr Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	45,6	45,6	0	dobra
2.	ATL Spółka z o. o. ul. Piłsudskiego 180, 05-091 Ząbki	1,0	1,0	0	dobra
3.	Zakład Mięсны Wasąg Sp. Jawna Hedwiżyn 118, 23-400 Biłgoraj	22,8	22,8	0	dobra
4.	Roztoczański Park Narodowy, ul. Płazowa 2, 22-470 Zwierzyniec Osada Florianka - Górecko Stare	2	2	5	dobra

W ewidencji znajdują się 4 wodociągi. W stosunku do roku poprzedniego:

- odeszły 2 wodociągi:

Atos Gromada – ujęcie zostało podłączone do wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Majdan Gromadzki;

Gospodarstwo Rolne Tomasz Czajka – ujęcie zostało podłączone do wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Gilów;

- przybył 1 wodociąg: Osada Florianka Górecko Stare;

Liczba ludności korzystająca z wodociągów powiatu biłgorajskiego – **95375**.

Liczba ludności powiatu biłgorajskiego korzystająca z wody dobrej jakości z innych powiatów (końcówki wodociągów) – 480.

Liczba ludności korzystająca z innych podmioty zaopatrujących w wodę – 5.

Łącznie na terenie powiatu biłgorajskiego z wody dobrej jakości korzysta 95860 osób.

Zestawienie wodociągów powiatu.

Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	Liczba urzędzeń	Liczba wodociągów dostarczających				Liczba ludności korzystającej z wody			
		Wodę dobrej jakości	Wodę nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	Wodę nie odpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	Wodę nie odp. wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	odpowiadającej wymaganiom	Nie odpowiadającej wymaganiom ogółem	nie odpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym	nie odpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
≤100	13	13	0	0	0	6385	0	0	0
101-1000	24	24	0	0	0	55760	0	0	0
1001- 10 000	2	2	0	0	0	33230	0	0	0
10 001 - 100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę	4	4	0	0	0	5	0	0	0

Wodociągi produkujące ≤ 100 m³/d .

W ewidencji znajduje się 13 wodociągów.

W stosunku do roku poprzedniego:

- ubyły 2 wodociągi, które przekroczyły produkcję wody ≤100 m³/d (Tarnawa Duża i Turobin) i wykazane zostały w wodociągach produkujących 101 – 1000 m³/d”.

Na wodociągu Żabno prowadzone było postępowanie administracyjne, została wydana decyzja opłatowa. Zalecenia wykonano przed wydaniem decyzji merytorycznej, postępowanie zakończono w roku 2023.

Nie wydano decyzji na poprawę jakości wody.

Stałej dezynfekcji nie prowadzono. Nie zgłoszono przerw w dostawie wody.

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie wody** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Dąbrowica	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie, wymiana jonowa
2.	Ciosmy	Biłgoraj	koagulacja, odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie,

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii
1.	Lipowiec	Tereszpol - Zaorenda	2
2.	Jędrzejówka	Goraj	1
3.	Kondraty	Goraj	1
4.	Gilów	Goraj	2
5.	Ciosmy	Biłgoraj	1

Wodociągi produkujące 101 – 1000 m³/d.

W ewidencji znajdują się 24 wodociągi. W stosunku do roku poprzedniego:

- przybyły 2 wodociągi, które przekroczyły produkcję wody ≤ 100 m³/d (Tarnawa Duża i Turobin) i zmieniły sklasyfikowanie.

Na dwóch wodociągach: Zastawie i Markowicze, prowadzono postępowania administracyjne dotyczące stanu sanitarnego – higienicznego, które zostały zakończone w 2023 roku.

Wydano 1 decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia Okrągłe – Korczów ze względu na przekroczenie mikrobiologiczne.

Stałej dezynfekcji nie prowadzono. Nie zgłoszono przerw w dostawie wody.

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie wody** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Okrągłe-Korczów	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Sól		
3.	Majdan Gromadzki		odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie, wymiana jonowa
4.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
5.	Tarnogród Przedmieście Płuskie		
6.	Biszczka	Biszczka	
7.	Księżpol	Księżpol	
8.	Markowicze		
9.	Aleksandrów	Aleksandrów	
3.	Turobin	Turobin	

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii
1.	Aleksandrów	Aleksandrów	6
2.	Łukowa	Łukowa	3
3.	Biszczka	Biszczka	24
4.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol Zaorenda	3
5.	Potok Górny	Potok Górny	4
6.	Lipiny Dolne	Potok Górny	6
7.	Frampol	Frampol	9
8.	Korytków Mały	Frampol	1
9.	Teodorówka - Radzięcin	Frampol	25
10.	Goraj	Goraj	3
11.	Zastawie	Goraj	1
12.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	14
13.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	12
14.	Józefów	Józefów	1
15.	Sól	Biłgoraj	2
16.	Hedwizyn	Biłgoraj	1
17.	Okragłe-Korczów	Biłgoraj	1
18.	Księżpol	Księżpol	1

Wodociągi produkujące 1001 – 10 000 m³/d.

W ewidencji znajdują się **2 wodociągi** raportowane do Komisji Europejskiej. Stan nie zmienił się.

Na wodociągach nie było postępowania administracyjnego.

Nie wydano decyzji na poprawę jakości wody. Nie zgłoszono przerw w dostawie wody.

Wodociągi poddawane **stałej dezynfekcji** wody - tabela.

Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób dezynfekcji
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	Podchloryn sodu

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie** wody – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Babice-Dorbozy	Obsza	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie**.

Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	36
Babice-Dorbozy	Obsza	4

Na terenie powiatu biłgorajskiego wszystkie podmioty produkujące wodę wykonują badania jej jakości zgodnie z ustalonym i zatwierdzonym przez PPIS harmonogramem, a wyniki jakości wody z prowadzonej kontroli wewnętrznej przekazywane są w obowiązujących terminach.

PODSUMOWANIE:

Nadzór nad jakością wody do spożycia przez ludzi.

Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę jest stałym priorytetem działań PIS, a jakość wody do spożycia musi być zawsze utrzymana na poziomie akceptowalnym przez konsumenta.

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania określone w obowiązujących przepisach.

Nadzór nad jakością wody Sekcja HK sprawuje w:

- **39** wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- **4** innych podmiotach zaopatrujących w wodę.

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju, na podstawie § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody,

w ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, realizowanych według uzgodnionego harmonogramu wydał **18 ocen obszarowych** jakości wody za rok 2023.

Na podstawie § 22 tego rozporządzenia wydano **18 ocen okresowych** jakości wody za rok 2023.

Wydano **26 ocen** dotyczących przydatności wody do spożycia **w zakresie substancji promieniotwórczych**, po analizie przedstawionych wyników badań jakości wody, w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych wydano **164 ocen cząstkowych** oraz **35 ocen jakości ciepłej wody w zakresie bakterii *Legionella sp.***

Łącznie w roku 2023 wydano 261 ocen jakości wody do spożycia. Szczegółowe oceny jakości wody na terenie gmin zostały przesłane do wszystkich burmistrzów i wójtów powiatu biłgorajskiego oraz administratorów wodociągów odpowiedzialnych za jakość wody dostarczanej konsumentom. W powiecie biłgorajskim wszystkie gminy są zwodociągowane i wszystkie wodociągi zostały ocenione.

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia. Na terenie powiatu biłgorajskiego stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. 99 % mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia. Konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego.

Oceniając jakość wody za rok 2023, we wszystkich nadzorowanych na terenach gmin wodociągach, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju stwierdza, że tak jak w latach poprzednich jest ona utrzymywana na dobrym poziomie, co pozwala ocenić ją jako bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Działalność kontrolno – represyjna sekcji Higieny Komunalnej w 2023 r.

W ewidencji sekcji Higieny Komunalnej znajduje się **502 obiekty** w tym **43** wodociągi.

W 2023 r. **skontrolowano 201** obiektów w tym **23** wodociągi.

Przeprowadzono **319 kontroli**.

Pobrano 159 próbek wody do badań (do spożycia i z kąpielisk).

Przeprowadzono w nich **168 badań**, wykonano **17 oznaczeń chemicznych** i **151 oznaczeń fizycznych**.

Wydano:

- **51** decyzji merytorycznych w tym 34 decyzje dotyczące ekshumacji,
- **18** decyzji opłatowych,
- **33** postanowień (dotyczących aspektów proceduralnych sprawy),
- **321** opini/ocen (w tym sprawie jakości wody).

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł.

IV. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży

Do zadań sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży z zakresu zdrowia publicznego należy sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży.

Ogólne kierunki działania pionu Higieny Dzieci i Młodzieży dotyczą:

1) Sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno- sanitarnymi:

- w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży, w tym w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo-wychowawczych, w żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych,
- wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.

2) Sprawowania nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania.

3) Opracowywania meldunków z wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży.

4) Sporządzania informacji o stanie przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego.

W 2023 r. w wykazie obiektów oświatowo – wychowawczych objętych nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju figurowały (wg MZ-53):

• żłobki/ kluby dziecięce	- 7
• przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego	- 21
• szkoły podstawowe	- 48
• licea ogólnokształcące	- 2
• szkoły branżowe I i II stopnia	- 1
• szkoły policealne	- 1
• zespoły szkół	- 12
• placówki kształcenia ustawicznego – centra szkolenia zawodowego	- 1
• placówki wsparcia dziennego	- 5
• placówki opiekuńczo- wychowawcze z pobytem całodobowym	- 2
• młodzieżowe domy kultury	- 1
• placówki rekreacyjne – schronisko młodzieżowe całoroczne	- 1
• inne placówki	- 9

Razem 111

Ogólna liczba kontroli (wg MZ - 53)	- 95
Kontrole placówek stałych;	
• sanitarne	- 60
• sprawdzające	- 5
• sanitarne w związku z interwencją	- 1
• tematyczne	- 29
Kontrole wypoczynku	- 28
	łącznie 123 kontrole

Postępowanie administracyjne;

Wydano;

- 3 decyzje administracyjne na stwierdzone nieprawidłowości
- 3 decyzje opłatowe za stwierdzone nieprawidłowości
- Wystosowano 4 wystąpienia pokontrolne

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania przeprowadzono ocenę;

~ **Dostosowania mebli edukacyjnych przedszkolnych i szkolnych do zasad ergonomii;**

2023 r. - liczba ocenionych placówek - **54**, liczba oddziałów - **163**, liczba stanowisk – **2674**.

Podczas kontroli zwracano uwagę na:

- stan techniczny mebli,
- posiadanie certyfikatów,
- właściwe oznakowanie mebli,
- odpowiednie zestawienie stolika z krzesłem,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów przeprowadzono w oparciu o zmierzony wzrost dzieci, wg PN-EN 1729-1:2016-02. W salach lekcyjnych występują meble szkolne zróżnicowane pod względem wysokości. W miarę posiadanych środków finansowych placówki oświatowe starają się wymieniać stare meble na nowe.

Nieprawidłowości stwierdzono w **3** szkołach, w **7** oddziałach, **76** stanowisk i w tym samym roku zostały usunięte.

~ Rozkłady zajęć lekcyjnych;

2023 r. – liczba skontrolowanych placówek - **27**, liczba skontrolowanych oddziałów – **210**

Przy ocenie rozkładu zajęć uwzględniano:

- równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia,
- zróżnicowanie zajęć w każdym dniu,
- możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

~ Obciążenia uczniów ciężarem tornistrów;

2023 r. - przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi w **12** placówkach, w **45** oddziałach, **732** uczniów, **1464** oznaczeń. Waga tornistra szkolnego powyżej **15%** masy ciała ucznia w dwóch szkołach- 7 uczniów.

~ Ocenę posiadania przez szkoły i przedszkola certyfikatów na meble szkolne/przedszkolne i sprzęt sportowy;

Zgodnie z obowiązującym przepisem prawnym szkoły i placówki mogą nabywać wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

Meble szkolne i przedszkolne (stoliki, krzeselka) w 48 skontrolowanych placówkach:

- meble zakupione wyłącznie przed 1997 r. w 1 placówce,
- meble zakupione wyłącznie po 1997 r. w 47 placówkach- odsetek wynosił: do 50% w 9 placówkach, powyżej 50% w 10 placówkach, 100% w 28 placówkach,
- meble zakupione po 1997 r.- odsetek mebli z certyfikatami wynosił: 100% w 47 placówkach.

Wszystkie nowo zakupione meble posiadały certyfikaty w 100%.

Urządzenia i sprzęt sportowy w 48 skontrolowanych placówkach:

- urządzenia i sprzęt zakupiony wyłącznie przed 1997 r. – brak,
- odsetek urządzeń i sprzętu sportowego zakupionych po 1997 r. wynosił w 49 placówkach- w 1 placówce do 25%, w 8 placówkach do 50%, w 6 placówkach powyżej 50% i w 33 placówkach 100%,
- urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami wynosił 100% w 48 placówkach.

Wszystkie nowo zakupione urządzenia i sprzęt sportowy posiadały certyfikaty w 100%.

~ Odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych;

W 27 skontrolowanych szkołach wszystkie umożliwiły uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu. 18 szkół zapewnia wszystkie przerwy 10 min. i przynajmniej jedną przerwę dłuższą. 9 szkół zapewnia przerwy krótsze niż 10 min., ale co najmniej jedną przerwę 15-20 minutową.

~ Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji;

Na **28** skontrolowanych szkół i zespołów szkół:

- **9** – posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem,
- **1** – posiada szkolny zespół sportowy bez boiska,
- **2** – posiada salę gimnastyczną z boiskiem,

- 3 - posiada salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem,
- 2 – posiada tylko salę gimnastyczną,
- 3 – posiada tylko salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem,
- 4 - posiada tylko boisko sportowe,
- 2 posiada salę gimnastyczną i salę zastępczą z boiskiem,
- 2 - placówki nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć z w-f.

Z basenu korzysta 5 placówek.

~ **Szkolne pracownie komputerowe;**

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych wypadła pozytywnie. Pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami, uczniowie zostali przeszkoleni w zakresie bhp.

~ **Możliwość pozostawienia części podręczników w szkole;**

Wszystkie 27 szkół realizowały zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Dyrektorzy zapewнили uczniom w szkole miejsce na pozostawienie podręczników.

~ **Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania;**

Na 59 skontrolowanych placówek, we wszystkich stwierdzono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej.

~ **Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych;**

We wszystkich 49 skontrolowanych placówkach stwierdzono zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych.

~ **Ocena temperatury w pomieszczeniach edukacyjnych i wypoczynku zimowego;**

W okresie zimowym pomiary temperatury przeprowadzono w 49 placówkach, liczba pomieszczeń – 326.

Wszystkie placówki zapewniały właściwą temperaturę pomieszczeń.

~ **Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami;**

W 28 skontrolowanych szkołach, funkcjonowało 8 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w 18 szkołach profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami była realizowana w pomieszczeniach zastępczych, w 2 szkołach profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami była świadczona poza terenem placówki.

~ **Informacja dotycząca prowadzonego żywienia dzieci;**

Zbierano informacje na temat dożywiania uczniów. Na 28 skontrolowanych szkół wydawano ciepłe posiłki obiadowe pełne w 7 placówkach i jednodaniowe w 18 placówkach, z których skorzystało 2534 uczniów.

~ **Zapewnienie właściwego oświetlenia;**

Wszystkie skontrolowane **szkoły (tj. 28)/przedszkola (tj. 20)** posiadały aktualne wyniki pomiarów natężenia i równomierności **oświetlenia** zgodne z Polską Normą.

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2023/2024;

Wyniki kontroli placówek szkolnych w zakresie przygotowania do roku szkolnego 2023/2024

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Biłgoraju znajdują się 64 szkoły. Kontrolę z przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego przeprowadzono w 18 szkołach. Według informacji uzyskanych podczas przeprowadzonych kontroli zajęcia w systemie jednozmianowym są prowadzone w 17 szkołach, w 1 zespole system dwuzmianowy.

Dyrektorzy zadeklarowali, że zajęcia w podpiwniczeniu nie będą prowadzone.

Pomieszczeniami świetlicowymi dla swoich uczniów dysponuje 5 szkół, co stanowi 7,8% wszystkich szkół poddanych ocenie.

Powierzchnia w salach dydaktycznych przypadająca na jednego ucznia

Co najmniej 2,5m² na jednego ucznia w 18 szkołach - 100%.

Mikroklimat w salach lekcyjnych (wentylacja/oświetlenie pomieszczeń)

W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów jest zapewniona wentylacja i regularne przeglądy w 18 szkołach- 100%.

W 18 szkołach-100% są prawidłowe wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego.

Zapewnienie miejsc na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych

We wszystkich 18 szkołach dyrektorzy zapewnili miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych;

- wyłącznie szafki dla wszystkich uczniów- 4 (6,3%),
- szafy w salach lekcyjnych- 13 szkół (20,3%),
- inne: szuflady w ławkach- 1 (1,6%).

Standardy dostępności do urządzeń higienicznosanitarnych

W 18 szkołach - 100% są zachowane standardy dostępności do urządzeń higienicznosanitarnych dla dziewczynek i dla chłopców.

Infrastruktura sportowo - rekreacyjna

W roku szkolnym 2023/2024 zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są na terenie szkoły w 18 placówkach (100%);

- w sali gimnastycznej - w 9 szkołach- (14,1%),
- w sali rekreacyjno – zastępczej - w 11 szkołach- (82,8%),
- na boisku szkolnym - w 15 szkołach - (23,4%),

- inne; na siłowni- w 4 szkołach (6,25%),
- zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są dodatkowo poza placówką w 4 szkołach (6,3%) (basen - 2 szkoły, sala gimnastyczna - 1 szkoła, sala rekreacyjno – zastępcza - 1 szkoła).

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami w szkołach

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że jest zapewniony gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w 11 szkołach (17,2%): do własnej dyspozycji -10 szkół, wspólnie z inną placówką - 1 szkoła. W pozostałych szkołach - brak.

Opieka stomatologiczna zapewniona - umowa z gabinetem stomatologicznym - w 4 szkołach (6,3%). W pozostałych szkołach - brak.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W roku szkolnym 2023/2024 w 18 szkołach prowadzone jest dożywianie, co stanowi 100% wszystkich skontrolowanych szkół.

Obiad ze stołówki szkolnej;

- dwudaniowy w 4 szkołach (6,3%).

Obiad w stołówce internatu;

- jednodaniowy w 3 zespołach (4,7%).

Catering;

- jednodaniowy w 9 szkołach (14,1%),
- dwudaniowy w 2 szkołach (3,1%),
- II śniadanie w 1 zespole (1%).

Dostęp do wody pitnej

Szkoły nie udostępniają wody do bezpośredniego spożycia.

Remonty

Remonty budynków - 5 szkół (7,8%), remonty terenów placówki - 2 szkoły (3,1%), rozbudowa bazy szkolnej – boisko - 1 zespół.

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich,

nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEiN www.wypoczynek.men.gov.pl.

W roku 2023 pod nadzorem znajdowało się 47 formy wypoczynku, w tym zimowego (14) i letniego (33). Skontrolowano 31 turnusów (11 zimowych i 20 letnich). Łącznie z Sekcją HŻŻ przeprowadzono 48 kontroli.

Wypoczynek zimowy:

Z wypoczynku zimowego skorzystało **572** dzieci i młodzieży, w tym;

- w obiektach całorocznych usług hotelarskich 176 dzieci,
- w miejscu zamieszkania 396 dzieci.

Podczas kontroli stwierdzono zapewnienie właściwych warunków sanitarno-higienicznych.

Wypoczynek letni:

Z wypoczynku letniego skorzystało **699** dzieci i młodzieży, w tym;

- w obiektach całorocznych usług hotelarskich 255 dzieci,
- w obiektach sezonowych 199 dzieci,
- obozach pod namiotami bez stałej infrastruktury 175 dzieci,
- w miejscu zamieszkania 70 dzieci.

Podczas kontroli stwierdzono zapewnienie właściwych warunków sanitarno - higienicznych.

Podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia:

Monitorowano przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach pobytu dzieci i młodzieży. Wszystkie placówki respektowały przepisy w tym zakresie.

Przeprowadzano działania o charakterze profilaktycznym, dotyczące wad postawy, wad wzroku i profilaktyki zdrowotnej uczniów. Dystrybucja ulotek informacyjnych ('Oświecenie w szkołach', Ergonomiczne stanowisko pracy ucznia') i opinii (Instytutu Medycyny Pracy dot. zasad bezpiecznego korzystania ze smartfonów, tabletów i komputerów oraz Ministra Zdrowia w zakresie osób uprawnionych do sprawdzania czystości głowy u ucznia z podejrzeniem wszawicy) pogadanki w szkołach, rozmowy indywidualne z dyrektorami szkół i wychowawcami.

W ramach współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowo - wychowawcze i innymi jednostkami organizacyjnymi prowadzono następujące działania;

- pismo do organów prowadzących i placówek dotyczące schematu postępowania w przypadku stwierdzenia wszawicy u dziecka w placówce, opracowany przez GIS oraz PZH,
- pismo do organów prowadzących i placówek dotyczące stanowiska Ministerstwa Zdrowia w zakresie wskazania osób uprawnionych do kontroli stanu czystości głowy u ucznia z podejrzeniem wszawicy,
- pismo do organów prowadzących i placówek dotyczące ergonomicznego stanowiska pracy ucznia- najważniejsze informacje,

- pismo do organów prowadzących dotyczące przekazania do PPIS w Biłgoraju wykazu aktualnie funkcjonujących na terenie powiatu biłgorajskiego placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych,
- e-mail do placówek dotyczące opinii Instytutu Medycyny Pracy „O zasadach bezpieczeństwa w korzystaniu ze smartfonów, tabletów i komputerów przez dzieci i młodzież”,
- e-mail do placówek organizujących wypoczynek letni i zimowy do zapoznania się z „Poradnikiem bezpiecznego wypoczynku” – MEiN,
- pismo do placówek dotyczące zleceń GIS ciężaru plecaków szkolnych.

Na Facebooku PSSE w Biłgoraju/stronie internetowej umieszczano:

- ‘Poradnik bezpiecznego wypoczynku zimowego’- MEiN,
- Ulotki informacyjne ‘Oświecenie w szkołach’, ‘Jak wybrać plecak szkolny’, Ergonomiczne stanowisko pracy ucznia’,
- Informację czy jest obowiązek posiadania badań sanitarno- epidemiologicznych – GIS opinia
- ‘Instrukcję w sprawie wymagań higieniczno- sanitarnych dla stacjonarnych obozów pod namiotami’- GIS,
- ‘Poradnik bezpiecznego wypoczynku letniego’- MEiN.

Podsumowanie:

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny placówek nauczania, wychowania i opieki nad dziećmi oraz młodzieżą na terenie powiatu biłgorajskiego jest zadawalający. Dzięki zaangażowaniu organów prowadzących, dyrektorów placówek - systematycznie wykonywane są prace remontowe, nabywane meble szkolne i przedszkolne, organizowane nowe place zabaw. Dyrektorzy dbają o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu powierzonych ich opiece uczniów i wychowanków.

Znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów placówek, organy prowadzące, osoby prowadzące działalność gospodarczą, organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży ułatwia wzajemną komunikację i zrozumienie.

Współpraca pionu Higieny Dzieci i Młodzieży z jednostkami samorządu terytorialnego układała się dobrze.

NADZÓR SANITARNY W ZAKRESIE HIGIENY PRACY I NADZORU NAD CHEMIKALIAMI

Do zadań Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy,
- substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- produktami biobójczymi,
- szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi,
- substancjami, ich mieszaninami, czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganiem zasad bhp podczas prac usuwania, bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- warunkami zdrowotnymi produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi, w tym środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi,
- produktami kosmetycznymi.

Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

W 2023 r. zadania te realizowały 4 osoby zatrudnione w sekcji.

Pracownicy Działu Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami dodatkowo prowadzą zadania z zakresu:

- sprawowania nadzoru w zakresie BHP w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju,
- sprawowania nadzoru w zakresie Obrony Cywilnej w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju,
- sprawowania nadzoru nad Antykorupcją w Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Biłgoraju,
- sprawowania obowiązków Powiatowego Klasyfikatora Grzybów,
- udzielania porad i informacji na temat narażenia na Radon.

Zakłady znajdujące się pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami:

Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w 2023 r. posiadała w ewidencji **315 zakładów**, należące do **41 działów** Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z niżej wymienionych działów:

- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt,

- leśnictwo i pozyskiwanie drewna,
- pozostałe górnictwo i wydobywanie,
- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja napojów,
- produkcja wyrobów tytoniowych,
- produkcja wyrobów tekstylnych,
- produkcja odzieży,
- produkcja wyrobów z drewna,
- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- poligrafia,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- zakwaterowanie,
- działalność usługowa związana z wyżywieniem,
- działalność związana z obsługą nieruchomości,
- produkcja mebli,
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,
- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- edukacja,
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów, odzysk surowców,
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków,
- działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałych działalności związanych z kulturą,
- działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna,
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej,
- roboty budowlane specjalistyczne,
- naprawa pojazdów samochodowych,
- transport lądowy oraz transport rurociągowy,
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach, i zagospodarowaniem terenów zieleni,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów chemicznych w tym kosmetyków,

- handel detaliczny,
- pozostała indywidualna działalność usługowa,
- administracja publiczna.

Działalność kontrolna Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego:

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem **6177** pracowników.

W 2023 r. skontrolowano **120** zakładów, zatrudniających **3047** pracowników, z tego: **298** pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu, w tym:

- **30** przy produkcji wyrobów ze szkła,
- **25** przy produkcji cegieł,
- **121** przy produkcji wyrobów z drewna,
- **60** przy produkcji wyrobów papierniczych, kartonów,
- **53** przy produkcji wyrobów metalowych.

W narażeniu na kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi pracowało **577** pracowników, w tym:

- **674** w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 2 grupy zagrożenia,
- **276** pracowników w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia.

W narażeniu na substancje, ich mieszaniny, czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało **610** pracowników, w tym:

- **370** w narażeniu na pyły drewna,
- **240** w narażeniu na krystaliczną krzemionkę,

W 2023 r. przeprowadzono **129** kontroli z zakresu działania Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami, w tym:

- **88** kontroli obejmowało zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- **8** kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- **37** z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi,
- **39** z zakresu nadzoru nad substancjami, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy,
- **46** z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami znajduje się **1** producent substancji chemicznej podlegającej rejestracji w ECHA, **41** dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, **71** stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, **30** wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 i 7 stosujących ww. prekursorów. W 2023 roku przeprowadzono **1** kontrolę ww. producenta, **1** kontrole dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz **86** kontroli stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Ponadto przeprowadzono **30** kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz **7** kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano łącznie **4** decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzane uchybienia wymagań najczęściej dotyczyły:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- nieprawidłowo opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego, stwarzanego przez czynniki biologiczne oraz chemiczne,
- braku aktualnego spisu stosowanych mieszanin substancji chemicznych sklasyfikowanych jako stwarzające zagrożenie,
- brak aktualnych kart charakterystyki udostępnianych i stosowanych mieszanin substancji chemicznych sklasyfikowanych jako stwarzające zagrożenie.

Wystawiono **2** decyzje płatnicze na łączną kwotę **1220 złotych**.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno - sanitarnych w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny przez pracowników Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami ulegają powolnej stałej poprawie.

Ponadto prowadzono działania z zakresu promocji zdrowia:

Podczas kontroli pracodawców:

- zwracano szczególną uwagę na stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia oraz na funkcjonowanie ochron zbiorowych,
- informowano pracodawców o możliwości zmniejszenia stopnia narażenia zawodowego poprzez stosowanie rotacji pracowników pomiędzy stanowiskami pracy, skrócenie czasu narażenia oraz przerw w czasie pracy,

- w przypadku narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne informowano pracodawców o dostępnych szczepionkach przeciwko drobnoustrojom występującym w danym zakładzie w celu zaproponowania pracownikom uodpornienia,
- udzielano informacji szczególnej szkodliwości palenia tytoniu przy jednoczesnym narażeniu na czynniki szkodliwe powodujące wzmożone negatywne oddziaływanie na zdrowie, w tym czynniki rakotwórcze lub mutagenne.

Warunki pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest:

W 2023 roku czynności kontrolne związane z nadzorem nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów i zasad bezpieczeństwa oraz higieny podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu biłgorajskiego były prowadzone w 1 zakładzie dwie kontrole.

Realizacja projektu REACH – EN – FORCE 11:

W 2023 r. realizowano projekt - REACH-EN-FORCE 9 dotyczący zezwoleń. W ramach projektu REF-11 kontroli poddano jednego producenta substancji chemicznej – wapna hydratyzowanego na terenie powiatu biłgorajskiego. Szczegółową weryfikacją objęto kartę charakterystyki produkowanej mieszaniny substancji chemicznej. Podczas kontroli wypełniono stosowne kwestionariusze kontrolne dotyczące projektu. W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących kontrolowanego obszaru.

Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi działalność leczniczą:

W ewidencji zakładów nadzorowanych przez Sekcję Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami znajduje się **35** podmiotów leczniczych, w których zatrudnionych jest ogółem **780** pracowników. W 2023 r. nie przeprowadzono kontroli podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Działalność związana z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych:

Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami: zajmuje się prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach podejrzeń chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej od poz. 21 do poz. 26 wykazu chorób zawodowych tj.:

1. Zatrucia ostre albo przewlekłe lub ich następstwa wywołane przez substancje chemiczne.
2. Gorączka metaliczna.
3. Pylice płuc.
4. Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu.

5. Przewlekłe obturacyjne zapalenie oskrzeli, które spowodowało trwałe upośledzenie sprawności wentylacyjnej płuc ze stosunkiem procentowym natężonej objętości wydechowej pierwszo sekundowej (FEV1) do pojemności życiowej (VC) wynoszącym 0,7 po leku rozszerzającym oskrzela.
6. Astma oskrzelowa.
7. Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych.
8. Ostre uogólnione reakcje alergiczne.
9. Byssinoza
10. Beryloza.
11. Choroby płuc wywołane pyłem metali twardych.
12. Alergiczny nieżyt nosa.
13. Zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym.
14. Przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym.
15. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat.
16. Choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego;
17. Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi.
18. Choroby skóry.
19. Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy.
20. Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy.
21. Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz.
22. Zespół wibracyjny.
23. Choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego.
24. Choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia.
25. Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi.
26. Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa.

W roku 2023 sporządzono **11** kart oceny narażenia zawodowego w sprawach podejrzeń chorób zawodowych, w tym:

- nie wydano żadnych decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej,

- wydano 1 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej dotyczącą podejrzenia boreliozy u rolnika;
- sporządzono 2 karty oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

Przeprowadzono oceny narażenia zawodowego w ramach postępowań w sprawach chorób zawodowych dla Poradni Chorób Zawodowych WOMP CPL w Lublinie, przesłano do tej Poradni decyzję w sprawie choroby zawodowej.

Nadzór nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi:

Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami zajmowała się także nadzorem nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi. Monitorowano zatrucia środkami zastępczymi na terenie powiatu biłgorajskiego.

W 2023 r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju nie wpłynęły żadne zgłoszenia dotyczące przypadku podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną (nie odnotowano zgonów), w związku z tym nie prowadzono postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Podsumowanie - warunki pracy:

Biorąc pod uwagę liczbę stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości, liczbę nakazów ujętych w wydanych decyzjach dotyczących naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Biłgoraju warunki higieny pracy w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny ulegają stopniowej poprawie, na co mają wpływ wnikliwie kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowania administracyjne. Należy stwierdzić, że przedsiębiorcy nie uchylają się od wykonywania obowiązków nałożonych decyzjami i sukcesywnie oraz skutecznie dokonują poprawy warunków pracy w swoich zakładach.

Podsumowanie – środki zastępcze:

Poziom zatruc lub też podejrzeń zatruc środkami zastępczymi był zdecydowanie niższy w porównaniu z poprzednimi latami. Nie odnotowano przypadków ciężkich zatruc czy zgonów z powodu zatruc.

W roku 2023 r. kontynuowano współpracę z Policją oraz jednostkami samorządowymi i placówkami oświatowymi w zakresie wypracowania wspólnych działań mających na celu ograniczenie skali problemu.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia i sytuacja epidemiologiczna powiatu.

Sekcja P/Epidemiczna

Według ewidencji na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie powiatu biłgorajskiego, ogółem funkcjonowało 173 podmiotów leczniczych, w tym:

- wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne:
 - 1 Szpital,
 - 1 Zakład Opiekuńczo- Leczniczy,
 - 2 zakłady pielęgnacyjno- Opiekuńcze.
- wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne - 58
 - 43 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni, ambulatoriów z izbą chorych,
 - 11 zakładów rehabilitacji leczniczej,
 - 4 innych ambulatoriów wykonujących świadczenia zdrowotne.
- praktyki zawodowe indywidualne i grupowe prowadzące działalność leczniczą - 111.
 - 106 indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie,
 - 1 grupowa praktyka lekarska,
 - 3 indywidualne praktyki pielęgniarstwa,
 - 1 indywidualna praktyka położnej.

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Biłgoraj w latach 2019- 2023

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań				
		2019r.	2020r.	2021r.	2022r.	2023r.
1.	Salmonellozy /A02.0/	40	13	18	8	17
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) /A04/	60	24	31	42	57
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe /A05/	0	0	1	0	0
4.	Gardioza /A07/	0	0	1	1	2
5.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe (ogółem) /A08/	550	96	120	204	106
6.	Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu ogółem /A09/	176	43	63	117	59
7.	Krztusiec /A37/	1	2	1	1	6
8.	Płonica /A38/	80	19	5	28	37
9.	Choroba meningokokowa (ogółem) /A39 (...)/	0	0	0	0	0
10.	Choroba wywołana Streptococcus	0	0	2	6	3

	pyogenes /A46/					
11.	Kiła /A51, A53/	0	0	3	2	1
12.	Borelioza z Lyme /A69.2/	48	16	59	61	77
13.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień /Z20.3, Z24.2;Z28/	14	10	17	15	21
14.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych /A87.0, A87.1-9, B02.1,B00.3/	0	0	1	0	0
15.	Ospa wietrzna /B01/	762	191	111	560	240
16.	Różyczka /B06/	0	1	0	2	0
17.	WZW A /B15/	0	0	1	3	0
18.	WZW B (ogółem) /B16, B18/	4	0	1	1	0
19.	WZW C /B17.1, B18.2/	4	0	0	4	2
20.	Świnka /B26/	2	1	1	5	2
21.	Bąblowica /B67/	0	0	1	1	0
22.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (ogółem) /A40.3, J13, B95.3/(...)	1	0	0	0	2
23.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu (ogółem) /G01, G04.2, G05.0 G00.2-8,G04.2/	2	0	0	0	0
24.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone /G03.0/	2	2	0	1	0
25.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm /T61, T62.0, T62.1-2/	0	0	0	0	0
26.	Zatrucia pestycydami /T60/	1	0	0	0	0
27.	Grypa /J10, J11/	0	36	0	22	93
28.	Zakażenia SARS-CoV-2 /Covid-19/	0	1966	5478	4863	1199

I. SCHORZENIA POKARMOWE

Zakażenia i zachorowania na choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu:

SALMONELLOZY- /A02.0 /

W 2023 roku zarejestrowano 17 zachorowań na Salmonellozę w tym 1 posocznicę, przy czym 10 przypadki wymagały hospitalizacji. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowuje się wzrost o 9 zachorowań. Zachorowania wystąpiły wśród 7 mieszkańców miasta oraz 10 mieszkańców wsi. 8 zachorowań dotyczyło mężczyzn i 9 kobiet.

Sezonowość ostatnich 5-ciu lat wg daty zachorowania przedstawia się następująco:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2019	-	1	2	1	2	9	4	5	4	6	5	1
2020	-	-	2	-	-	3	5	1	1	1	-	-
2021	-	-	-	1	-	1	5	2	2	4	1	2
2022	2	1	-	-	-	-	1	1	2	-	-	1
2023	-	1	1	-	2	1	8	-	1	2	-	1

Podział wg miejsca zamieszkania i płci:

Rok	Wieś	Miasto	Kobiety	Mężczyźni
2019	27	13	19	21
2020	7	6	9	4
2021	14	4	10	8
2022	4	4	5	3
2023	12	6	9	8

W 2023 roku zarejestrowano 1 ognisko rodzinne (2 dzieci) w gminie Potok Górny, gdzie czynnikiem etiologicznym były pałeczki *Salmonelli*.

INNE BAKERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE /A04/

Campylobacter /A04.5/

Zarejestrowano 8 zachorowań – były to dzieci w wieku od 0 do 8 lat oraz 1 osoba w wieku 71 lat, wszystkie osoby były hospitalizowane.

Clostridium difficile /A04.7/

Zarejestrowano 40 zachorowań, z czego 31 przypadki wymagały hospitalizacji. Zdiagnozowane zachorowania wystąpiły wśród 17 kobiet i 23 mężczyzn. Większą liczbę zachorowań odnotowano wśród mieszkańców wsi – 27 osób, natomiast wśród mieszkańców miasta - 13 osób.

Zachorowania na Clostridium defficile w poszczególnych latach

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Clostridium difficile</i>	56	20	29	42	40

GARDIOZA (lamblioza) /A07.1/

Zarejestrowano 2 zachorowania, były to dzieci w wieku 9 i 13 lat.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE /A 08/

W 2023 roku łącznie zarejestrowano 133 zachorowania. W porównaniu do roku ubiegłego obserwuje się spadek o 71 zachorowań, hospitalizacji wymagało 90 osób:

W tym rotawirusy: zarejestrowano 33 zachorowania: 17 mężczyzn i 16 kobiet. 9 zachorowania dotyczyło mieszkańców miasta, a 24 mieszkańców wsi. 33 osoby poddano hospitalizacji.

- norowirusy: zarejestrowano 14 zachorowań. Zachorowania wystąpiły wśród 7 kobiet i 7 mężczyzn. 6 zachorowań wystąpiło wśród mieszkańców miasta i 8 zachorowań wśród mieszkańców wsi. Wszystkie osoby były hospitalizowane.

- inne określone (adenowirusy): 21 zachorowania, które wystąpiły u 10 mężczyzn i u 11 kobiet, 8 zachorowań dotyczyło mieszkańców miasta, i 13 mieszkańców wsi, wszystkie osoby były hospitalizowane.

- nieokreślone: 38 zachorowania, które wystąpiły wśród 16 kobiet i wśród 22 mężczyzn. 2 zachorowania wystąpiły wśród mieszkańców miasta, a 36 zachorowania wśród mieszkańców wsi 5 osób było hospitalizowane.

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

W 2023 roku zgłoszono ogółem 59 zachorowań, 27 osób wymagały hospitalizacji, 13 przypadków dotyczyło dzieci w wieku do lat 2 (w tym 9 było hospitalizowane), wśród mężczyzn wystąpiło 31 zachorowań, natomiast wśród kobiet 28.

TEŻEC /A 33-A35/

Zarejestrowano 1 przypadek, jako prawdopodobny, u kobiety w wieku 68 lat, mieszkanki wsi, hospitalizowanej.

KRZTUSIEC /A 37/

Zarejestrowano 6 zachorowań, jako przypadki możliwe, u 2 kobiet i 4 mężczyzn. 5 zachorowań dotyczy mieszkańców miasta.

Zachorowania na krztusiec w poszczególnych latach

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
L.zachorowań	1	2	1	1	6

PŁONICA (szkarlatyna) /A38/

Zgłoszono 37 zachorowań na płonicę, 4 osoby były hospitalizowane. 19 zachorowań dotyczyło kobiet i 18 mężczyzn, 12 osób to mieszkańcy miasta a 25 mieszkańców wsi.

Zachorowania na płonicę w poszczególnych latach.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
L. zachorowań	80	19	5	28	37

Są to przypadki wykazane jako możliwe niepotwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

RÓŻA /A 46/

Zarejestrowano 3 zachorowania wśród 2 kobiet, Były to przypadki możliwe stwierdzone na podstawie objawów bez potwierdzenia laboratoryjnego 2 osoby wymagały hospitalizacji.

LEGIONELOZA /A48/

Zarejestrowano 1 zachorowanie, kobieta w wieku 54 lat, hospitalizowana, mieszkanka wsi.

KIŁA /A51/

Zachorowanie wystąpiło u 1 kobiety w wieku 28 lat, mieszkanka wsi.

BORELIOZA /A69.2/

Zarejestrowano 71 zachorowań, 56 przypadki potwierdzone, 10 osób było hospitalizowane, 43 zachorowań zgłoszone jako rumień wędrujący, 1 przypadek zgłoszono jako neuroborelioza. Zachorowania dotyczyły 45 kobiet i 26 mężczyzn. Hospitalizacji poddano 10 osób.

Liczba zachorowań na boreliozę w poszczególnych latach

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zachorowań	48	16	59	61	71

STYCZNOŚĆ I NARAŻENIE NA WŚCIEKLIZNĘ/ POTRZEBA SZCZEPIEŃ/Z20.3, Z24.2; Z28

W 2023 roku przeciwko wścieklicznie zaszczepiono 21 osób. Były to osoby pokąsane przez zwierzęta nieznanego lub dzikie - psy, koty, a także 1 pokąsanie przez jenota, 1 pokąsanie przez nietoperza i 1 przez szczura.

Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną - zgłaszano każde pokąsanie w przypadkach, w których zwierzę było znane, celem obserwacji zwierzęcia pod kątem wściekliczyny oraz sprawdzenia posiadanego szczepienia p/ wścieklicznie.

OSPA WIETRZNA /B 01/

W 2023 roku zarejestrowano 240 zachorowań na ospę wietrzną. W porównaniu z rokiem ubiegłym obserwujemy duży spadek zachorowań, tj. o 320 przypadków mniej. 209 zachorowań stwierdzono wśród mieszkańców wsi, natomiast 31 zachorowań wśród mieszkańców miasta. Zachorowania wśród kobiet to 107 przypadki, zaś wśród mężczyzn 133 przypadki. Hospitalizacji wymagało 2 osoby.

Zachorowania na przełomie lat 2019- 2023 r.

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zachorowań	762	191	111	560	240

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

WZW A /B15/

W 2023 roku nie zarejestrowano zachorowań.

WZW B /B18.0-1/

W 2023 roku nie zarejestrowano zachorowań.

W 2023 roku p/ WZW B, w ramach szczepień zalecanych, zaszczepiono 498 osób, w przedziale wiekowym 20-29 lat 25 osób, w wieku powyżej 30 r.ż. 473 osoby. Najczęściej są to szczepienia wykonywane przed zabiegami operacyjnymi.

WZW C /B17/

Zarejestrowano 2 zachorowania, obie osoby były hospitalizowane.

ŚWINKA /B26/

W 2023 roku zgłoszono 2 zachorowania wśród mężczyzn (6 i 7 lat) są to przypadki możliwe stwierdzone na podstawie objawów, nie byli hospitalizowani.

Zachorowania na świnkę w poszczególnych latach

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zachorowań	2	1	1	5	2

CHOROBA WYWOŁANA STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE /J13, A40.3/

Zarejestrowano 2 zachorowania u mężczyzn w wieku 78 i 40 lat. Oba przypadki były hospitalizowane.

GRYPA /J10, J11/

W 2023 roku obserwujemy znaczący spadek zachorowań na grypę w stosunku do roku ubiegłego. W roku 2023 zarejestrowano 93 zachorowania, są to przypadki potwierdzone badaniami laboratoryjnymi, 85 osób było hospitalizowane. U dzieci w wieku od 0-14 r.ż. zachorowanie wystąpiło u 52 dzieci z tego 47 było hospitalizowane.

Szczepienia p/grypie w powiecie biłgorajskim, w poszczególnych latach 2019- 2023

SZCZEPIENIE P/ GRYPIE

ROK	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	2849	2737	1368	2346	2423

Szczepienia p/grypie dotyczyły: 0-4 lat - 21 osób, 5 - 14 lat - 69 osób, 15 - 64 lat - 728 osób i powyżej 65 roku życia- 1605 osób.

KORONAWIRUS SARS-CoV-2 /U07.1-2/ – w 2023 r.

W 2023 roku zarejestrowano 1199 zachorowań na Covid - 19, hospitalizowano 150 osób. Przeważająca ilość zachorowań wystąpiła wśród kobiet – 692 zachorowania, natomiast wśród mężczyzn – 507 zachorowania.

Zachorowania na SARS CoV- 2 z podziałem na grupy wiekowe, płeć i miejsce zamieszkania

Wiek	Miasto		razem w mieście	Wieś		razem na wsi	Razem
	Mężczyźni	Kobiety		Mężczyźni	Kobiety		
0-9	17	11	28	41	31	72	100
10-29	24	20	44	53	34	87	131
30-59	56	98	154	121	193	314	468
60-74	51	50	101	71	116	187	288
75 i więcej	10	44	54	63	95	158	212
Razem	158	223	381	349	469	818	1199

Zarejestrowano 4 ogniska z powodu SARS-CoV-2:

- w styczniu - Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Neurologiczny,
- w lutym - Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Wewnętrzny,
- we wrześniu - Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Neurologiczny,
- w listopadzie - Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Wewnętrzny.

GRUŻLICA

Zachorowania na gruźlicę w poszczególnych latach

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zachorowań na gruźlicę	11	3	6	18	12

Łącznie w 2023 roku zarejestrowano 12 przypadków zachorowań. 11 zarejestrowanych przypadków to zachorowania płucne, 1 zachorowanie poza płucne. Warto zaznaczyć, że nastąpił spadek zachorowań w porównaniu do roku ubiegłego o 6 przypadki. 2 zachorowania dotyczyły mieszkańców miasta pozostałe to mieszkańcy wsi.

Nadal obserwujemy zwiększoną tendencję zachorowań na gruźlicę w środowisku wiejskim. Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi oraz nad osobami z tzw. „styczności/kontaktu”. Podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych udziela się szczegółowych informacji o profilaktyce gruźlicy. Dochodzenia epidemiologiczne mają na celu ustalenie oraz ewentualną likwidację źródła zakażenia, a w konsekwencji przerwanie dróg szerzenia.

Niepożądane odczyny poszczepienne:

Zarejestrowano w 2023 roku 4 odczyny poszczepienne

Dotyczyły 4 dzieci szczepionych zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.

Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2023 roku zgłoszono 3 zgony z powodu chorób zakaźnych, z czego 2 zgony z powodu Covid - 19 oraz 1 zgon z powodu *Clostridium difficile*.

WNIOSKI:

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w 2023 roku na terenie powiatu biłgorajskiego była korzystniejsza w stosunku do roku ubiegłego i porównywalna z ostatnimi latami.

Choroby zakaźne nawracające w całej Polsce - Odra, na razie nie dotyczyły naszego powiatu.

Mimo dużego spadku liczby zachorowań na schorzenia pokarmowe nadal sporym problemem są: Salmonellozy i biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Podobnie jak w roku ubiegłym obserwuje się poprawę sytuacji w zakresie zagrożenia wścieklizną.

Pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie, dotyczącej braku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt, problem wałęsających się psów i kotów nadal istnieje.

W zakresie zachorowań na WZW B i C dostrzega się minimalny spadek zachorowań jak również w przypadku zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*.

W 2023 roku obserwuje się dwukrotny spadek zachorowań na ospę wietrzną.

W stosunku do roku ubiegłego nastąpił wzrost zachorowań na boreliozę, która jest przyczyną chorób zawodowych wśród rolników i leśników. Badania przesiewowe są nadal kontynuowane, co widać w powtarzalności wpływających dodatnich wyników, również u osób bez objawów klinicznych. Profilaktyka boreliozy nadal wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej.

W zakresie zachorowań na gripę w stosunku do roku ubiegłego obserwuje się czterokrotny wzrost są to najczęściej osoby hospitalizowane, którym badanie wykonywane jest przed przyjęciem do szpitala.

W stosunku do roku ubiegłego w zakresie zachorowań na SARS-CoV-2 obserwujemy czterokrotny spadek co możemy zawdzięczać szczepieniom ochronnym.

Pomimo zmniejszenia liczby zachorowań na gruźlicę w porównaniu do zeszłego roku, nadal jest ich dużo i należy dążyć do ich zmniejszenia.

VII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny (NZ)

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

a) uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania. W tym zakresie w roku 2023 wydano 9 opinii.

b) rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresu raportu zgodnie z ustawą.

W roku 2023 wydano 16 opinii sanitarnych w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Wydane opinie w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dotyczyły następujących grup obiektów:

- przebudowa, budowa, rozbudowa dróg gminnych i wojewódzkiej – 7
- przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków – 2
- budowa elektrowni fotowoltaicznych – 6
- budowa kabiny (komory) lakierniczej – 1

W 1 przypadku wydano opinię pozytywną w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia.

c) wydawanie uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W roku 2023 nie wydawano uzgodnień w tym zakresie.

d) uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2023 uzgodniono 4 projektów.

e) uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin. W roku 2023 wydano 1 uzgodnienie w tym zakresie.

Nie wydano uzgodnień negatywnych w zakresie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania. W roku 2023 wydano 16 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.

Uzgodnienia dokumentacji projektowej dotyczyły:

- zmiana sposobu użytkowania budynków gospodarczych na budynki usługowe /lokal gastronomiczny, zakład wulkanizacyjny, usługi spawalnicze, gabinet tlenoterapii hiperbarycznej, sklep medyczny – **5**
- budowa budynku usługowego z przeznaczeniem na stację kontroli pojazdów – **1**
- budowa budynków usługowych krótkotrwałego zakwaterowania – **3**
- adaptacja pomieszczeń części budynku usługowo-handlowego na aptekę – **1**
- nadbudowa i przebudowa budynku usługowego – **1**
- rozbudowa budynku handlowego – **1**
- budowa budynku kuchni przyzakładowej – **1**
- rozbudowa i przebudowa budynku gospodarczego wraz ze zmianą sposobu użytkowania na klub dziecięcy – **1**
- budowa żłobka – **1**
- przebudowa i modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji – **1**

3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części w trybie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.

W roku 2023 uczestniczono w odbiorze 52 obiektów budowlanych. W trakcie odbiorów nie wydano opinii negatywnych. W 4 przypadkach na wniosek Stron postanowieniem zawieszano postępowanie administracyjne do czasu wykonania zaleceń, następnie na wniosek Stron o odwołanie postępowania przeprowadzano kontrolę sprawdzającą wykonania zaleceń i wydawano opinię sanitarną.

Kontrole dotyczyły między innymi następujących grup obiektów:

- rozbudowa i przebudowa ujęcia wody - 1
- budowa budynków handlowo-usługowych - 3
- budowa budynku produkcyjno-magazynowego - 1
- rozbudowa i nadbudowa budynku biurowego - 1
- rozbudowa istniejącego budynku na budynek produkcyjny - 1

- rozbudowa hali magazynowej na produkty rolne /część biurowo-socjalna/	- 1
- rozbudowa budynku usługowego, handlowego	- 2
- zmiana sposobu użytkowania części budynków mieszkalnych i gospodarczych na działalność usługową /zakład fryzjerski, kosmetyczny, cele letniskowe/	- 4
- budowa budynku zaplecza przy boisku do piłki nożnej	- 1
- budowa budynku produkcyjno-usługowego zakładu ciastkarskiego	- 1
- rozbudowa i przebudowa budynku oświaty (szkoły) wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	- 1
- budowa budynku mieszkalnego z funkcją usług turystycznych	- 1
- budowa budynku produkcyjnego z częścią socjalną	- 1
- budowa sceny plenerowej wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym	- 1
- rozbudowa i przebudowa hal produkcyjno-magazynowych	- 1
- przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na budynek usługowo-magazynowo-biurowy /wytwarzanie suszu z owoców, warzyw i grzybów/	- 1
- budowa budynku warsztatowego, biurowo warsztatowego	-2
- rozbudowa budynku obsługi klientów stacji paliw	- 1
- budowa budynków usługowych branży wypoczynkowo – rekreacyjnej	- 5
- zmiana sposobu użytkowania budynku gospodarczego na punkt gastronomiczny, lokal gastronomiczny	- 2
- budowa budynków usługowych /zakład fryzjerski, zakład kosmetyczny, sprzedaż i serwis ciągników, maszyn rolniczych, usługi medyczne w zakresie stomatologii oraz gabinety lekarski-	4
- budowa budynku mieszkalno-usługowego /usługi medyczne/	- 1
- rozbudowa hal magazynowo - produkcyjnych	- 1
- budowa posterunku policji	- 1
- zmiana sposobu użytkowania części budynku z funkcji usługowo-mieszkalnej na usługową	- 1
- budowa budynku handlowo-biurowo-usługowego z częścią mieszkalną	- 2
- zmiana funkcji lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym, mieszkalnym na gabinet stomatologiczny	- 1
- rozbudowa cmentarza komunalnego /I etap/	- 1
- budowa budynku świetlicy wiejskiej	- 1
- budowa infrastruktury sportowej przy szkole podstawowej	- 1
- przebudowa i modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji	- 1
- rozbudowa hali magazynowej na produkty rolne	- 1

W 2023 r. NZ nie uczestniczył we wspólnych kontrolach z nadzorem bieżącym.

W 2023r. nie były przeprowadzane kontrole budowy.

4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych.

W tym zakresie w roku 2023 wydano 9 opinii, które dotyczyły następujących grup obiektów:

- opinie dotyczące spełnienia wymagań sanitarnohigienicznych dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na aptekę ogólnodostępną – 4 /w tym 2 opinie negatywne/
- opinia dotycząca spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na zakład kosmetyczny – 1
- opinia dotycząca spełnienia wymagań sanitarnohigienicznych dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na punkt apteczny – 1
- opinie dotyczące spełnienia warunków bezpiecznego i higienicznego pobytu dzieci dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na punkt przedszkolny – 2
- opinia dotycząca spełnienia warunków sanitarnych określonych przepisami Unii Europejskiej dla inwestycji związanej z systemem optymalizacji pracy instalacji chłodniczej oraz z systemem osuszania powietrza - 1

5. Ilość wydawanych opinii przez NZ jest uzależniona od czynników zewnętrznych.

W 2023 roku przeprowadzono łącznie 61 kontroli.

6. Decyzje płatnicze.

W 2023r. za wykonywane czynności w pionie NZ sanitarnego wydano ogółem – 72 decyzje płatnicze.

PODSUMOWANIE

W 2023r. nie wydano opinii negatywnych dla obiektów zgłaszanych do odbioru, ponieważ inwestorzy w trakcie procesu inwestycyjnego wątpliwe i trudniejsze sprawy konsultowali wcześniej czy to na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentacji projektowej czy to podczas przekazywania obiektów do użytkowania. Natomiast wydano 2 negatywne opinie dotyczące tego samego obiektu, przeznaczonego na aptekę ogólnodostępną z uwagi na nieprawidłowości. W 2023r. nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Przewodzącym kierunkiem rozwoju powiatu biłgorajskiego w 2023r. była przedsiębiorczość w zakresie usług (branża wypoczynkowo-rekreacyjna, zakład fryzjerski, zakład kosmetyczny, sprzedaż i serwis ciągników, maszyn rolniczych, usługi medyczne w zakresie stomatologii oraz gabinety lekarskie), handlu i działalności produkcyjnej. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp. Powstawanie nowych obiektów usługowych i handlowych jest bardzo istotne w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Położenie powiatu biłgorajskiego w obrębie Roztocza sprzyja m.in. powstawaniu obiektów lotniskowo-usługowych.

IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

Wiodącym celem pracy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia były działania zmierzające do zwiększenia świadomości zdrowotnej w zakresie utrzymania i wzmacniania potencjału zdrowia oraz identyfikowania czynników szkodliwych.

Cel ten był osiąganym poprzez:

- koordynację programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, rodziców w środowisku szkolnym oraz środowisku lokalnym;
- realizację akcji ogólnopolskich i lokalnych skierowanych do ogółu społeczeństwa lub docelowych grup odbiorców;
- wdrożenie programów poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programów w roku szkolnym 2022/2023
- nawiązywanie partnerstwa w podejmowanych działaniach z podmiotami realizującymi zadania w zakresie zdrowia publicznego oraz ze środkami masowego przekazu;

W roku 2023 przeprowadzono 28 wizytacji. Koordynowano realizację 8 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz 11 akcji o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa. Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są obok chorób zakaźnych (w tym Covid-19) choroby niezakaźne takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia (w tym środki zastępcze), cukrzyca i inne. Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i ich rodziców oraz interwencji nieprogramowych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Programy o zasięgu ogólnopolskim.

1. Profilaktyka zakażeń HIV i zachorowań na AIDS – w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV.

W roku 2023 działania edukacyjno-informacyjne realizowane były w 8 szkołach ponadpodstawowych i 22 szkołach podstawowych oraz podczas wypoczynku w 26 placówkach., w których przeprowadzono rozmowy i pozostawiono materiały edukacyjne. Wystosowano pismo do Dyrekcji 30 Szkół w powiecie biłgorajskim dotyczące Europejskiego Tygodnia Testowania w kierunku (ETC) w kierunku HPV i HCV w dniach od 20-27 listopada Kampanii pod hasłem „Testuj. Lecz. Zapobiegaj”, oraz pism do 21 NZOZ-ów w tym „ARION” Szpitala w powiecie Biłgoraj dotyczące Ogólnopolskiej Kampanii Społecznej pod hasłem „Jedyny taki test”, łącznie 51 pism. Przeprowadzono

w 11 Szkołach Narady dotyczące profilaktyki HIV/AIDS. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE. Przesłanie informacji do telegazety Biłgorajskiej Telewizji Kablowej Zamieszczenie informacji Światowego Dnia AIDS na stronie internetowej PSSE, FB oraz wyświetlenie na telebimie w budynku PSSE. Wystosowanie pism do 20 NZOZ i 1 „ARION” Szpitale w Biłgoraju w celu przekazania informacji Krajowego Centrum ds. AIDS dot. działań skierowanych przede wszystkim do środowisk medycznych, aby zachęcić lekarzy do częstszego kierowania pacjentów na badania w kierunku HIV, w załączeniu do pisma przesłano projekt nowej broszury pt. „Diagnostyka HIV wskazania dla lekarzy” oraz ulotkę „Diagnostyka HIV wskazania dla lekarzy” Przeprowadzono także rozmowy z lekarzami (kierownikami NZOZ) w 7 placówkach dot. w/w informacji Krajowego Centrum ds. AIDS i przekazano im materiały edukacyjne (broszurki, ulotki), 206 szt. Łącznie do wszystkich placówek przekazano 483 materiałów edukacyjnych.

2. Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” - profilaktyka z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

Program skierowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych.

Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu, informującego o realizacji kolejnej edycji programu. Program realizowało 7 Szkół Ponadpodstawowych, w których sporządzono Protokoły z Narady oraz przeprowadzono 1 Wizytację oceniającą realizację programu w szkole. Prowadzono również dystrybucję materiałów edukacyjnych. Programem objęto 913 uczniów i 210 rodziców. Program cieszył się zainteresowaniem wśród uczniów, pokazuje negatywny wpływ substancji psychoaktywnych na organizm młodego człowieka oraz relacje międzyludzkie. Przeprowadzane zajęcia skłaniały młodzież do dyskusji i dokonywania właściwych wyborów.

W budynku PSSE wykonano ekspozycję wizualną dotyczącą w/w tematyki.

3. Program edukacji antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”, skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym i ma na celu ukształtowanie właściwych postaw wobec palenia tytoniu u dzieci i ich rodziców. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowano w 37 Placówkach nauczania (Przedszkola i Oddziały Przedszkolne).

Wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu. Program realizowało 8 Przedszkoli i 29 Oddziałów Przedszkolnych. Edukacją objęto 1066 dzieci oraz 953 rodziców. Program realizowano w oparciu o scenariusze zajęć zamieszczone w poradniku dla realizatora, metodą warsztatów dydaktycznych, z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy. Przeprowadzono 8 Wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

4. „Bieg po zdrowie” to program edukacji antytytoniowej adresowany do uczniów klas IV szkół podstawowych. Program miał na celu opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023. Realizacja programu przebiegała w oparciu o materiały programowe dostępne w wersji elektronicznej w formie 6 zajęć z wykorzystaniem aktywizujących metod i form pracy. W roku szkolnym 2022/2023 programem objęto 580 uczniów z 25 szkół podstawowych oraz 568 rodziców. Przeprowadzono 2 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

5. Skąd się biorą produkty ekologiczne - program skierowany jest do dzieci 5-6 letnich uczęszczających do przedszkoli oraz do rodziców i opiekunów dzieci. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego, budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększenie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów przedszkoli i szkół podstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023. Zajęcia w programie „*Skąd się biorą produkty ekologiczne*” realizowane były poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji oraz filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. W roku szkolnym 2022/2023 programem objęto 1141 dzieci z 39 placówek oświatowych oraz 916 rodziców. Przeprowadzono 5 Wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

6. Program „Trzymaj Formę”, który miał na celu zapobieganie otyłości i nadwadze wśród młodzieży szkolnej, oraz kształtował właściwe nawyki żywieniowe i popularyzował aktywność fizyczną. Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie 48 pism do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji XI edycji programu w roku szkolnym 2022/2023

oraz przeprowadzono 19 Narad w szkołach zachęcających do realizacji programu.

W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 49 szkół podstawowych (od kl. IV-VIII), edukacją objęto 2171 uczniów. Przeprowadzono 19 Narad oraz 2 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

Działania o zasięgu wojewódzkim i lokalnym.

7. Program edukacyjny „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”, adresowany do uczniów Szkół Ponadpodstawowych, dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy. Miał na celu stworzenie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy wynikającym z zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), oraz zainicjowanie dyskusji, dzięki której kobiety z pokolenia rodziców podejmą odpowiednie działania profilaktyczne i wykonają badanie cytologiczne. Kolejna edycja była realizowana dzięki wsparciu fundacji „MSD dla Zdrowia Kobiet”. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023, zebranie deklaracji udziału w programie. W roku 2022/2023 program realizowało 1297 uczniów w 7 Szkołach Ponadpodstawowych, edukacją objęto także 1023 rodziców i 53 nauczycieli. Przeprowadzono 2 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

8. Program edukacyjny „Podstępne WZW” adresowany do uczniów Szkół Ponadpodstawowych, mający na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń WZW typu B i C. W roku 2022/2023 program realizowało 4471 uczniów w 7 Szkołach Ponadpodstawowych. Przeprowadzono 989 ankiet wśród uczniów. Wdrożenie programu przeprowadzone zostało poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023. Przeprowadzono 3 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole. Program zwraca uwagę na tolerancję i zrozumienie wobec osób zakażonych, zwiększa świadomość młodych ludzi na temat ryzyka zakażeń wirusem HPV. Młodzież aktywnie uczestniczyła w zajęciach oraz chętnie włączała się w dyskusje.

9. Program edukacyjny „Znamie! Znam je?” adresowany do uczniów Szkół Ponadpodstawowych, mający na celu popularyzację wiedzy na temat czerniaka. W roku 2022/2023 programem objęto 4680 uczniów w 7 Szkołach Ponadpodstawowych, informację o programie przekazano 608 rodzicom. Przeprowadzono 972 ankiety wśród uczniów. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2022/2023. Przeprowadzono 2 Wizytacje oceniające realizację programu w szkole. Dzięki programowi młodzi ludzie i ich rodziny mają większą świadomość na temat jak ważna jest profilaktyka oraz jak powinna wyglądać w przypadku czerniaka.

Akcyjne działania oświatowo - zdrowotne

10. „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem tytoniu - działania mające na celu ograniczenie narażenia na dym tytoniowy (w odniesieniu

do czynnego i biernego palenia tytoniu) Polaków, poprzez między innymi zmianę postaw społecznych wobec palenia tytoniu. W ramach zadania prowadzono: miesięczny monitoring aktualnej sytuacji dotyczącej realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych w miejscach użyteczności publicznej, w tym w zakładach opieki zdrowotnej, szkołach i placówkach oświatowych, pomieszczeniach zakładów pracy. Przestrzeganie zakazu palenia tytoniu skontrolowano w 548 obiektach.

11. „31 maja - Światowy Dzień bez Tytoniu” – został ustanowiony przez Światową Organizację Zdrowia w 1987 roku aby przypominać ludziom szkodliwym działaniu papierosów i zachęcać ich do wizyt u lekarzy specjalistów. 31 maja 2023 roku Światowy Dzień bez tytoniu obchodzono pod hasłem „Potrzebujemy jedzenia, nie tytoniu”. Globalna kampania 2023 miała na celu podniesienie świadomości na temat alternatywnej produkcji roślinnej i możliwości marketingowych dla rolników uprawiających tytoń oraz zachęcenie ich do uprawy zrównoważonych pożywnych upraw. W ramach działań w powiecie biłgorajskim w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców publikowano informacje na stronie internetowej PSSE, Facebooku, ekspozycja wizualna i telebim w budynku PSSE oraz informacja w telegazecie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej i lokalnej NOWA Gazeta Biłgorajska.

Wystosowanie pisma do Dyrekcji Szkół Podstawowych i Ponadpodstawowych w powiecie biłgorajskim w celu zaakcentowania 31 maja w Szkołach w załączeniu do pisma przekazano materiały merytoryczne i graficzne do wykorzystania podczas realizacji działań profilaktycznych.

12. Profilaktyka środków zastępczych tzw. nowych narkotyków, była realizowana poprzez prowadzenie działań zapobiegawczych w formie kącików edukacyjnych i form wizualnych, udzielania instruktaży i porad dla pracowników oświaty, prowadzenie dystrybucji materiałów informacyjnych między innymi podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Łączna liczba odbiorców wszystkich działań 430.

13.

14. Europejski Tydzień Szczepień (ETS) od 24- 30 kwietnia 2023r.

Celem akcji było zwiększenie wiedzy nt. korzyści wynikających ze szczepień oraz ryzyka związanego ze spadkiem osób zaszczepionych dotyczą wzmocnienia działań w zakresie realizacji szczepień ochronnych, konieczności informowania prawnych opiekunów dzieci i młodzieży o obowiązku zgłaszania się na szczepienia określone w Programie Szczepień Ochronnych (PSO), który był zgłoszony na dany rok kalendarzowy. Wystosowanie 19 pism w tym do 15 NZOZ-ów w powiecie biłgorajskim, „ARION” Szpitale sp. z.o.o w Biłgoraju, Starostwo Powiatowe w Biłgoraju, TV Kablowa w Biłgoraju, lokalna Gazeta

Biłgorajska. Dystrybucja materiałów, ekspozycja wizualna w budynku PSSE- telebim. Informacje na stronie internetowej PSSE. FB, (490 odbiorców), Działania w mediach -2100 odbiorców. Dystrybucja ulotek dot. „Szczepienia Ochronne, liczą się fakty nie opinie!”- łącznie 500szt. Łączna liczba odbiorców -3175.

Podejmowane działania zapobiegają szerzeniu się w populacji chorób zakaźnych i dlatego zmierzają do zwiększenia poziomu wszczepialności społeczeństwa a tym samym uzyskania odporności populacyjnej, która skutecznie chroni przed zachorowaniem również osoby niezaszczepione z powodu przeciwwskazań medycznych.

15. Profilaktyka Zatruc Grzybami – W roku 2023 nie przeprowadzono wystawy grzybów z powodu trwających w tym czasie prac remontowych w budynku PSSE oraz jego otoczenia. Udzielono 17 porad klasyfikatora grzybów, wydano 10 atestów, dystrybucja ulotek 250, popularyzacja treści w mediach społecznościowych 500, wykonano ekspozycję wizualną w budynku ok.150 odbiorców.

16. Światowy Dzień Rzucania Palenia - 17 listopada 2023 r. – obchodzony zawsze w trzeci czwartek listopada. W ramach działań w powiecie biłgorajskim w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców opublikowano treści w mediach społecznościowych.

Opracowano informację i przesłano do Telewizji Kablowej, NOWEJ Gazety Biłgorajskiej zamieszczono informację na stronie internetowej i Facebooku PSSE.

Liczba odbiorców 3500. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE 120 odbiorców. Wystosowano pismo do 53 Szkół Podstawowych i 9 Szkół Ponadpodstawowych z prośbą zaakcentowania tego dnia. Odbiorców- 62.

Wystosowano również pismo do Dyrektora Generalnego Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju Sp. z o.o z prośbą o wyrażenie zgody na zawieszenie plakatów dotyczących tematyki antytytoniowej z okazji przypadającego 17 listopada jako Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu, na dworcu PKS w Biłgoraju. Plakaty - dostarczono przez pracowników PSSE Biłgoraj.

17. Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby to zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym. Celem tych zajęć jest:

- poznanie zasad ochrony swojego zdrowia przed mikroorganizmami poprzez wdrażanie zdrowego stylu życia i racjonalnego zachowania,
- poznanie niewidzialnego świata mikroorganizmów oraz sposobu ich transmisji,
- podnoszenie świadomości na temat dbania o higienę osobistą oraz dbałość o zdrowie własne, rówieśników i osób z otoczenia.

Zajęcia te były przeprowadzone w 9 oddziałach przedszkolnych, edukacją objęto 684 dzieci.

18. Światowy Dzień Zdrowia -7 kwietnia 2023 roku - obchodzony pod hasłem „**Zdrowie dla wszystkich**”. Wystosowano pismo do placówek szkolnych i placówek zdrowotnych łącznie-33. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE ok. 80 odbiorców. Przesłano informacje i materiały graficzne do mediów lokalnych - 1000, FB - 130.

19. Akcja „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy” -adresowany jest do opiekunów i organizatorów zorganizowanego wypoczynku, w celu zapewnienia uczestnikom bezpiecznego i zdrowego spędzenia ferii zimowych i wakacji. W tym celu przekazywano wytyczne i zalecenia w formie pism do organizatorów i kierowników wypoczynku. Dominującą formą edukacji były instruktaże i przekazywanie materiałów edukacyjnych z prośbą o zapoznanie z materiałami wszystkich uczestników wypoczynku, kącik edukacyjny, ekspozycja wizualna. W powiecie biłgorajskim zorganizowano 26 wypoczynków (w tym 8 zimowe i 18 letnich). W czasie akcji zimowej i wakacji profilaktyką objęto 1180 dzieci i młodzieży oraz 167 opiekunów i wychowawców. Wykonano ekspozycję wizualną w budynku PSSE - odbiorców ok. 280, przekazano 705 materiałów edukacyjnych (ulotek) łącznie na obydwu wypoczynkach.

Podsumowanie.

Programy edukacyjne w placówkach nauczania są oprzyrządowane o materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienia. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy. Realizacja programów odbywa się również poprzez korzystanie ze strony internetowej Głównego Inspektora Sanitarnego, na której są wszystkie programy, które są realizowane w placówkach nauczania. Współpraca z mediami lokalnymi układa się dobrze. Instytucje działające na rzecz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, powinny zjednoczyć swoje wysiłki, w szczególności we wspieraniu lepszej dostępności profilaktyki, propagowaniu wiedzy w tym zakresie, promowaniu zdrowia i odpowiedzialnych zachowań w społeczeństwie.